

Kancelarija zastupnika Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava

Broj 15 - 21/2018

Podgorica, 25. april 2018. godine

VLADI CRNE GORE

Na osnovu člana 14 Uredbe o Zastupniku Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava (Sl. list RCG, br. 56/06 i 79/06 i Sl. list CG, br. 4/08, 81/08, 28/14 i 36/14), **p o d n o s i m**

**IZVJEŠTAJ O RADU KANCELARIJE ZASTUPNIKA CRNE GORE PRED
EVROPSKIM SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA U STRAZBURU
ZA 2017. GODINU**

Podgorica, 25. april 2018.godine

SADRŽAJ

I	UVOD.....	3
II	REFORMA SUDA – Nova metodologija upravljanja rada na predmetima.....	6
	1. <i>IMSI procedura komuniciranja u vezi sa predstavkama pred ESLJP.....</i>	6
	2. <i>WECL proširenje nadležnosti odlučivanja od strane Komiteta.....</i>	8
III	UNAPREĐENJE POSLOVA I SARADNJE KANCELARIJE SA EVROPSKIM SUDOM I DOMAĆIM DRŽAVNIM ORGANIMA.....	9
IV	MEĐUNARODNI POSTUPCI PROTIV CRNE GORE PRED EVROPSKIM SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA.....	10
	1. <i>Statistički pregled.....</i>	10
	2. <i>Poslovi zastupanja.....</i>	12
	3. <i>Pregled i sadržina predstavki koje se nalaze u radu.....</i>	13
	4. <i>WECL predmeti i sudska poravnanja - sadržina predstavki.....</i>	21
V	PRESUDE I ODLUKE EVROPSKOG SUDA PROTIV CRNE GORE U 2017. GODINI.....	37
	1. <i>Presude.....</i>	38
	2. <i>Odluke.....</i>	45
VI	DJELOTVORNOST PRAVNIH LIJEKOVA U DOMAĆEM NACIONALNOM SISTEMU.....	47
VII	OBAVEZE CRNE GORE VEZANE ZA IZVRŠENJE PRESUDA EVROPSKOG SUDA ZA LJUDSKA PRAVA.....	48
	1. <i>Isplata pravične naknade kao dio postupka izvršenja.....</i>	52
	2. <i>Diseminacija presuda i odluka Evropskog suda za ljudska prava.....</i>	52
VIII	PREPORUKE ZA PREVENTIVNO UKLANJANJE SLABOSTI UNUTAR PRAVNOG SISTEMA KOJE BI MOGLE BITI POVOD ZA NOVE PREDSTAVKE PROTIV CRNE GORE PRED EVROPSKIM SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA.....	53
IX	AKTIVNOSTI ZASTUPNIKA NA AFIRMACIJI LJUDSKIH SLOBODA I PRAVA I PREVENCIJI NJIHOVOG KRŠENJA NA NACIONALNOM NIVOU.....	55
X	ZAKLJUČCI.....	62

I UVOD

Kancelarija zastupnika Crne Gore (u daljem tekstu: "Kancelarija zastupnika") pred Evropskim sudom za ljudska prava (u daljem tekstu: "Evropski sud") ustanovljena je Uredbom Vlade Crne Gore iz 2006.godine, iako je sa radom faktički započela u maju 2009.godine.

Uredbom je određena njena organizaciona pripadnost Generalnom sekretarijatu Vlade Crne Gore. Kancelarijom rukovodi Zastupnik kojem je povjereno zastupanje državnih interesa Crne Gore pred Evropskim sudom. Zastupnik zastupa Crnu Goru u skladu sa Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama (u daljem tekstu: "Konvencija") i dodatnim protokolima uz Konvenciju i u svom radu se pridržava sudske prakse Evropskog suda.

Izveštaj o radu za 2017.godinu je šesti po redu koji podnosi Kancelarija zastupnika od osnivanja same Kancelarije, a drugi u radu ovog Zastupnika i prikazuje pregled rada Kancelarije zastupnika sa posebnim osvrtom na organizacionu strukturu same Kancelarije i novine u zastupanju pred Evropskim sudom, pregled i strukturu međunarodnih postupaka koji se vode pred Evropskim sudom, pregled i strukturu presuda i odluka koje su donijete u tekućoj godini i nalaze se u postupku nadzora izvršenja pred Odborom Komiteta ministara, finansijska opterećenja državnog budžeta povodom isplate po osnovu utvrdjenih povreda ljudskih prava, preporuke za preventivno djelovanje u cilju smanjenja kršenja konvencijskih prava, aktivnosti Zastupnika na afirmaciji ljudskih sloboda i prava i prevenciji njihovog kršenja na nacionalnom nivou kao i zaključke i predloge koji bi mogli dovesti do poboljšanja rada kancelarije zastupnika.

Organi vlasti države Crne Gore, zakonodavni, upravni, sudski, dužni su da omogućé gradjanima Crne Gore ostvarivanje konvencijskih prava i to pravovremenim uskladjivanjem propisa, sudske i upravne prakse sa pravom Evropske konvencije. Ukoliko gradjanin, grupa gradjana, a u određenim slučajevima i pravno lice ne može da ostvari pravo ili slobodu koje joj država garantuje u okviru crnogorskog pravnog sistema ili ukoliko mu je djelovanjem i radom određene državne institucije povrijedjeno neko ljudsko pravo, može se predstavkom obratiti Evropskom sudu, koji je u zadnjoj instanci nadležan za povrede ljudskih prava i temeljnih sloboda koje propisuje Konvencija. Podnošenje individualne predstavke protiv

države Evropskom sudu aktivira se konvencijski sistem zaštite ljudskih prava, a podnijeta predstavka dostavlja se zastupniku tužene države.

Obzirom na karakter djelokruga stručnih i administrativnih poslova koje obavlja, Kancelarija zastupnika je po svom funkcionisanju *de facto* specijalizovana za zastupanje svih državnih organa Crne Gore u svim postupcima u kojima je Crna Gora tužena pred Evropskim sudom.

Osim poslova zastupanja, Kancelariji zastupnika je povjerena i koordinacija u izvršenju presuda i odluka Evropskog suda u kom dijelu saraduje sa svim državnim organima koji su obuhvaćeni presudom ili odlukom Evropskog suda. U nadležnosti Kancelarije zastupnika je praćenje razvoja sudske prakse Evropskog suda i drugih međunarodnih tijela iz oblasti ljudskih prava o čemu upoznaje određene državne organe, stara se o prevodu i objavi presuda i odluka Evropskog suda, inicira preduzimanje određenih opštih i individualnih mjera potrebnih za što bolju i rasprostranjeniju implementaciju Evropske konvencije i njenih standarda.

Radi što boljeg upoznavanja sa radom i problematikom u radu same Kancelarije želimo istaći da poslove Zastupnika Crne Gore pred Evropskim sudom obavlja g-đa Valentina Pavličić, koja je na ovu funkciju predlogom ministra pravde, imenovana od strane Vlade, sa mandatom od četiri godine. G-đa Valentina Pavličić je prije stupanja na dužnost zastupnika Crne Gore bila sudija Višeg suda u Podgorici i predsjednik Specijalizovanog odjeljenja za organizovani kriminal, korupciju, terorizam i ratne zločine Višeg suda u Podgorici.

U Kancelariji u izvještajnoj godini osim mjesta Zastupnika, na neodređeno vrijeme su popunjena radna mjesta *tehničke sekretarice* i dva radna mjesta *samostalnog savjetnika I*. Poslove samostalnih savjetnika I obavljaju savjetnici sa višegodišnjim stručnim iskustvom i uslovima koji odgovaraju advokatskoj ili sudskoj profesiji u Crnoj Gori (položen pravosudni ispit i najmanje pet godina radnog iskustva) i aktivnim znanjem službenog jezika Evropskog suda i Savjeta Evrope (engleskog ili francuskog jezika) i sa dodatnim znanjima i vještinama koja se odnose na znanja iz međunarodnog prava. Tokom izvještajne godine poslovi jednog izvršioca na mjesto *samostalnog savjetnika I – prevodioca* i *vozača-dostavljača* popunjavani su uz angažovanje po ugovoru na određeno vrijeme što je praćeno određenim poteškoćama zbog zakonskih ograničenja koje se odnose na mogućnosti produženja ugovora pa se dešavalo da određeni vremenski period u

toku godine obavljaju poslove i bez materijalne nadoknade, što upućuje na posvećenost zaposlenog kadra Kancelariji zastupnika. Kada je u pitanju službeničko mjesto *savjetnik I – prevodilac* u drugoj polovini izvještajne godine raspisan je konkurs za prijem na neodređeno vrijeme čiji završetak će uslijediti početkom 2018.godine. Još uvijek su ostala upražnjena i nepopunjena 2 radna mjesta (službeničko i namješteničko) predviđena Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Kancelarije zastupnika u okviru Generalnog sekretarijata. Navedeni broj zaposlenih ne odgovara stvarnim sve većim obavezama ove Kancelarije, koja je suočena sa sve većim brojem predmeta koji su joj komunicirani od strane Suda iz najrazličitijih oblasti prava (radno, građansko, krivično, upravno, privredno, porodično, ustavno pravo) i novim metodama u radu Suda uvedenih u 2017.godini (o čemu će u kasnijem dijelu izvještaja biti riječi).

Kako Kancelarija organizaciono pripada Generalnom sekretarijatu Vlade u tom smislu su i radna mjesta sistematizovana kroz dio Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Generalnog sekretarijata koji se odnosi na opis poslova i radnih zadataka Kancelarije zastupnika kao i uslovi koji su potrebni za obavljanje tih poslova koji zahtjevaju veći stepen pravne i pravosudne stručnosti u odnosu na stručnu spremu. Međutim, ovako visoko postavljene uslove za obavljanje ovih poslova ne prati materijalna nadoknada-plata i koeficijent koji je prema Zakonu o zaradama zaposlenih u javnom sektoru ("Službeni list Crne Gore", br. 16/16 od 08.03.2016.godine, br. 83/16 od 31.12.2016.godine, 21/17 od 31.03.2017.godine, br. 42/17 od 30.06.2017.godine, 12/18 od 23.02.2018.godine) određen u visini od 7.4 (Grupa poslova D), što može dovesti do odliva stručnog kadra u Kancelariji, a o čemu je Zastupnik tokom izvještajnog perioda informisao nadležne strukture u Vladi.

Napominjemo da Kancelarija zbog navedenih okolnosti nije radila u punom kapacitetu, ali i pored ograničenih kapaciteta i otežavajućih okolnosti koje su u organizacionom smislu pratile njen rad u tekućoj godini, funkcionisala je profesionalno i stručno, blagovremeno zastupajući interese države u međunarodnim sudskim postupcima, što je za rezultat imalo da ni u jednom postupku nije prekršila veoma stroge procesne obaveze prema Sudu. U tom smislu Zastupnik i zaposleni u Kancelariji zastupnika su pismeno izradili, pribavili analizirali kao i preveli veliki broj dokumenata od kojeg broja se najveći dio odnosio na izjašnjenja države u sudskim postupcima pred Evropskim sudom i

komunikaciju sa državnim organima Crne Gore u svrhu pripreme odbrane države pred Evropskim Sudom.

Želim istaći da je 2017.godina za Kancelariju zastupnika bila izuzetno radna i obilježio ju je porast obima poslova u svim segmentima nadležnosti Kancelarije, a naročito u postupku pripreme predmeta pred Evropskim sudom zbog kompleksnosti prigovora koje su građani i njihovi punomoćnici isticali protiv države Crne Gore u svojim predstavkama pred Evropskim sudom. Tome je doprinio i novi pristup u izradi pisanih odbrana države koji je ustanovljen od strane Suda, a što uključuje pretraživanje baze podataka kako Evropskog suda, tako i raznih tijela Savjeta Evrope koja se tiču mehanizama ostvarivanja ljudskih prava i vladavine prava, jer navedena praksa i dokumenti predstavljaju dnevnu stručnu literaturu koja se koristi u svim segmentima rada i nadležnosti Kancelarije, obzirom da u domaćem pravnom poredku međunarodnopravni akti imaju snagu iznad zakona i propisuju najviše civilizacijske standarde zaštite ljudskog dostojanstva, kao izvora ljudskih prava.

Primjera radi od strane zaposlenih u Kancelariji je prevedno preko 800 stranica stručnog materijala bez angažovanja spoljnog saradnika na koji način se značajno doprinijelo ekonomskoj uštedi Budzeta u radu ove Kancelarije.

II REFORMA SUDA - NOVA METODOLOGIJA UPRAVLJANJA RADA NA PREDMETIMA

1.1. IMSI procedura komuniciranja u vezi sa predstavkama pred ESLJP u odnosu na Crnu Goru

Evropski sud za ljudska prava u cilju rješavanja zaostatka predmeta i bržeg rješavanja priliva predmeta sprovodi reformu u radu suda koja se reflektuje na komunikaciju predmeta u vezi sa podnijetim predstavkama vladama država ugovornica. U tom smislu započet je novi metod rada Suda nazvan IMSI procedura (*procedure of immediate simplified communication of Chamber cases / procedura brze pojednostavljene komunikacije predmeta koji se dodjeljuju u rad Vijeća/ Komiteta*). Primjenom ove procedure odgovornost države i njenih organa znatno se povećava, zbog čega sa posebnom pažnjom moramo povesti računa da na

nacionalnom nivou riješimo sporna pitanja, kako bismo izbjegli postupke koji se mogu pokrenuti pred Evropskim sudom.

IMSI procedura predviđa da su Vlade država ugovornica, koje se pojavljuju u svojstvu stranke pred ESLJP, u budućnosti dužne da dostave sve mjerodavne činjenice o predmetima koji će se naći pred Sudom, uključujući i primjenu prava (law) što je do sada bilo u nadležnosti samog Suda. Sud je do sada imao praksu da dostavlja predstavku zajedno sa dokazima, dostavljajući uz to i “izjavu o činjenicama” (*statement of fact*) koja je sačinjavana od strane Suda, a na koje činjenice je Vlada bila dužna da se izjasni. Međutim, sa IMSI procedurom, Sud neće dostavljati Vladi “izjavu o činjenicama”, kojom bi ukazivao na eventualna sporna pitanja, niti koje pravo treba primjeniti u konkretnim slučajevima, već će to sada biti u nadležnosti same Vlade, što ukazuje da će i najmanji propust Vlade da ukaže na neku činjenicu ili njen propust da opovrgne navode podnosioca predstavki značiti automatsku povredu nekog od konvencijskih članova. Samim tim obim i sadržina opservacija koje Vlada bude upućivala Sudu će biti znatno obimniji i složeniji, a vrijeme koje bude potrebno za pisanje istih duže. Kako se radi o novom sistemu rada Suda isti će biti primjenjivan na novim podnijetim predstavkama (međutim u ovaj sistem bi mogle biti uključene i ranije podnijete predstavke ukoliko to procijeni sudija izvjestilac u zavisnosti od podnijete pritužbe podnosioca predstavke), te kako i na koji način će Sud dalje prilagoditi svoj pristup na ovom nivou postupka, zavisi i od postizanja maksimalne saradnje sa zastupnicima /agentima Vlada.

Uvodjenjem ovog načina rada Sud očekuje da Vlade tuženih država sve svoje tvrdnje potkrijepe činjenicama kroz prezentirane materijalne dokaze koji se prilažu uz pismeno uradjene opservacije jer u suprotnom može dovesti do presudjivanja u korist suprotne strane, na koji način se uvodi princip podijeljene odgovornosti.

Država Crna Gora po novom metodu rada koji se odnosi na IMSI procedure od strane Suda uključena je od avgusta 2017.godine i po mišljenju samog Suda Vlada može imati poteškoća da ispoštuje postavljene vremenske rokove o čemu je Sud zauzeo fleksibilniji stav obzirom da je u pitanju nova metodologija rada na predmetima.

2.2. Proširenje nadležnosti Komiteta WECL (well-established case-law)

Menadžment Suda u saradnji sa pravnicima sekretarijata Suda zaduženim za metodologiju rada na predmetima pristupili su pronalaženju dodatnih metoda i načina da ubrzaju proceduru odlučivanja po podnijetim predstavkama, na način da se ispoštuje princip rada na predmetima 2+1 godina, a sa druge strane ostavi dovoljno vremena za analiziranje novih pitanja koja se pokreću podnošenjem novih predstavki.

U tom smislu, u februaru i junu mjesecu 2017.godine Odbor o metodama rada (CWP) usvojio je izvještaj o mogućnostima povećanja obrade predmeta pred Komitetom kao tijelom za odlučivanje u kom smislu je promijenjena dosadašnja praksa dodjeljivanja predmeta Komitetima, takozvanih “WECL” predmeta. Utemeljenje za ovo je pronađeno u članu 28 stav 1 (b) Konvencije gdje je prenijeta nadležnost Komitetima da donosi presude o osnovanosti u predmetima koji su označeni kao predmeti dobro ustanovljene prakse Suda. Odbor za metode rada na predmetima (CWP) u Sudu je mišljenja da predmeti registrovani kao “normalni predmeti vijeća” (kategorija IV) kao i prioritetni predmeti vijeća (kategorija III) treba da budu dodijeljeni u rad Komitetima. Pojednostvaljeno, to znači da će se kategorizacija i tipizacija predmeta svrstanih kao “WECL” povećati i u tom smislu više neće biti potrebno da je donijeta na primjer presuda prema državi Crnoj Gori, koja će se smatrati “dobro ustanovljenom sudskom praksom” već će to značiti da se “WECL” predmet može proglasiti, bez obzira da li je prema našoj državi takvo pitanje ranije razmatrano, ako je Sud već zauzeo stav u bilo kojoj presudi ili odluci u odnosu na druge države po tom spornom pitanju. U skladu sa citiranim članom Konvencije i u skladu sa dosadašnjom sudskom praksom koju su Vijeća (CHAMBER) dosljedno primjenjivala u gotovo svakoj oblasti koja je pokrivena konvencijskim pravima, predmeti treba da budu dodijeljeni Vijeću samo ukoliko postavljeno pitanje nije pokriveno “dobro ustanovljenom sudskom praksom” pa je shodno tome od jurisprudencnog interesa.

Sud je prihvatio politiku koja se tiče nove metodologije rada upravljanja predmetima (proširenje nadležnosti Komiteta), predloženu od strane CWP, ali uz ogradu da sve Ugovorne strane budu tretirane na isti način,obzirom da su presude Komiteta konačne i ne postoji mogućnost za njihovo preispitivanje.

Ovaj postupak se i dalje razvija i unapređuje.

III UNAPREDJENJE POSLOVA I SARADNJE KANCELARIJE SA SUDOM I DOMAĆIM DRŽAVNIM ORGANIMA

U toku 2017.godine, Kancelarija zastupnika je prešla na elektronsku komunikaciju sa Sudom na koji način se pridružila ostalim državama ugovornicama u tom pogledu.

Šta to zapravo znači?

Na održanom sastanku kod Registrara Suda, Registrara II sekcije Suda (gdje se nalaze predmeti protiv Crne Gore), i Rukovodioca IT sektora Suda, Zastupnik je upoznat sa zahtjevom Suda da i Vlada Crne Gore predje na ovaj način komunikacije sa Sudom u pogledu komunikacije predmeta. Nakon što je prethodno obezbijedila tehničke preduslove za ovaj vid komunikacije sa Sudom (nabavka određene vrste štampača, skenera i dr.neophodnih sredstava za komunikaciju), Zastupnik je pristupio u Sud za otvaranje posebnog sigurnosnog elektronskog kanala preko kojeg je započet vid opštenja sa sudom i to za prvo vrijeme samo u jednom smjeru od strane suda ka Kancelariji zastupnika. Sva dokumenta Sud skenira i dostavlja Kancelariji zastupnika putem sigurnosnog elektronskog kanala na koji način se racionalno koristi vrijeme koje je od strane Suda ostavljeno za izjašnjenja Zastupniku Vlade.

U Kancelariji se pripremaju odbrane svih crnogorskih organa državne vlasti na koje se odnosi svaki pojedinačan zahtjev pred Evropskim sudom. Odbrana i pismena izjašnjenja se odnose na opravdanja i objašnjenja odluka i postupanja (propuštanja) domaćih državnih organa u kontekstu Konvencije, odnosno dovođenje u vezu tih odluka sa sudskom praksom Evropskog suda.

Radi lakšeg shvatanja i bržeg upoznavanja domaćih državnih organa (sudskih i izvršnih), sa pojedinim članovima Konvencije, Kancelarija je započela praksu pisane komunikacije sa navedenim organima u kojoj ih upoznaje o postojećem postupku pred Evropskim sudom, a sve u cilju približavanja konvencijskog prava i razumijevanju istog u konkretnim okolnostima određenog predmeta pred Evropskim sudom koji se odnosi na njihova područja nadležnosti. Na ovaj način smatramo da dolazi i do boljeg razumijevanja rada Kancelarije zastupnika i njene uloge kako na nacionalnom tako i na međunarodnom nivou.

IV MEĐUNARODNOPRAVNI POSTUPCI PROTIV CRNE GORE PRED EVROPSKIM SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA

1. Statistički pregled

Polazeći od činjenice da crnogorski državni organi (zakonodavni, upravni i sudski) treba da omoguće građanima ostvarivanje konvencijskih prava pravovremenim usklađivanjem propisa, sudske i upravne prakse sa standardima koje Evropska konvencija predviđa, te ukoliko je građanin, a u određenim slučajevima i pravno lice nezadovoljno rešavanjem svog zahtjeva na nacionalnom nivou, za ostvarivanje svojih prava i sloboda može se obratiti Evropskom sudu za ljudska prava u Strazburu, koji garantuje svim pravnim subjektima pod nadležnošću država članica Savjeta Evrope, pravo na pojedinačnu predstavku Evropskom sudu za ljudska prava, shodno članu 34 Evropske konvencije.

Podnošenjem ovakve pojedinačne predstavke protiv tužene države aktivira se konvencijski sistem zaštite ljudskih prava jer je Sud nadležan u zadnjoj instanci da odlučuje o povredi ljudskih prava i sloboda koje su sadržane u Konvenciji. Predstavke podnijete pred Evropskim sudom uvijek se odnose na sve nivoe domaćeg odlučivanja obzirom na supsidijaran karakter Suda. Pritužbe se podnose na rad svih nivoa sudske vlasti uključujući i postupanje Vrhovnog i Ustavnog suda Crne Gore, svih nivoa državno-tužilačke organizacije, organe upravne vlasti - resorna tijela Vlade-ministarstva, organe koji obavljaju rad na lokalnom nivou. Imajući u vidu katalog ljudskih prava koje garantuje Konvencija treba imati na umu da skoro svaki organ ili institucija na domaćem nivou koji u okviru svoje nadležnosti obavlja poslove koji se odnose na pojedince ili grupe građana, ili sprovodi postupke koji se tiču fizičkih, a u određenim slučajevima i pravnih lica može se naći u situaciji u kojoj treba tumačiti domaće pravo u skladu sa Konvencijom ili direktno primijeniti konvencijsko pravo.

S tim u vezi prema službenoj evidenciji Sekretarijata Suda (Registry) do kraja 2017.godine, protiv Crne Gore podnijeto je ukupno 138 predstavki (aplikacija) od strane fizičkih i pravnih lica i nevladinih organizacija.

Broj podnijetih predstavki ESLJP protiv Crne Gore po godinama:

2014. - 158

2015. - 129

2016. - 165

2017.- 138

Ukoliko se pogleda broj podnijetih predstavki protiv Crne Gore u izvještajnoj godini u odnosu na prethodnu moramo istaći da je taj broj smanjen u procentualnom smislu za nekih 16% u kom smislu možemo reći da ovaj procenat ne prati povećan broj podnijetih predstavki uopšte prema Sudu u 2017. godini (na nivou Suda u toku 2017. godine za 19% je povećan broj podnijetih predstavki; ukupno je podnijeto 63.350 predstavki). Ovom trendu blagog smanjenja podnijetih predstavki protiv Crne Gore tokom 2017.godine doprinijelo je prihvatanje i stav Suda o djelotvornosti na domaćem nivou pravnih lijekova koji se odnose na dužinu postupka, što je za određeni vremenski period zaustavilo podnošenje predstavki dok se ne iscrpe sva domaća pravna sredstva po tom pitanju i ne donesu odluke po njima.

Tokom 2017.godine pred Evropskim sudom se ukupno našlo 250 predstavki podnijetih protiv Crne Gore.(Na kraju 2016 ostalo u radu 112) Nakon početnog ispitivanja predstavki po osnovu njihove prihvatljivosti i velikog broja njihovog odbacivanja (blizu 150) od strane sudske formacije sudije pojedinca (single-judge), ukupno u radu Evropskog suda prema Crnoj Gori na kraju 2017. godine je ostalo 80 predmeta po kojima Sud treba da donese jednu od svojih odluka. Ovaj podatak nam ukazuje da je i dalje nastavljen trend da se veliki broj podnijetih predstavki već u prvoj fazi postupka odbacuje kao neprihvatljiv i ne uzima u razmatranje od strane Suda.

Indeks broja predstavki ESLJP protiv Crne Gore na 10 000 stanovnika:

2014. - 2.53

2015. - 2.07

2016. - 2.65

2017.- 2.22

Indeks 2,22 koji označava broj predmeta (priliv) u 2017. godini na 10 000 stanovnika, kao statistički parametar koji koristi Evropski sud za ljudska prava u svom radu, ukazuje da se Crna Gora nalazi među državama sa visokim indeksom podnijetih predstavlki Evropskom sudu za ljudska prava, po glavi stanovnika (prosječan indeks država članica Savjeta Evrope za 2017.godinu je 0,74) i ispred država regiona ako izuzmemo Bosnu i Hercegovinu.

2. Poslovi zastupanja

Kada je u pitanju zastupanje države pred Evropskim sudom ono se odvija u pismenoj formi. Službeni jezik Suda je engleski jezik. Kada je u pitanju usmeno zastupanje pred Sudom i po tom pitanju održavanje glavne rasprave pred Velikim vijećem, to je izuzetak i on se određuje samo u rijetkim slučajevima kada treba raspraviti neko važno pitanje iz oblasti konvencijskog prava. Odgovor države je pravna studija koja sadrži izjašnjenje države o tačnim i potpunim činjenicama iz predmeta na nacionalnom nivou, mjerodavno domaće pravo,domaću praksu po navedenom pitanju,te izjašnjenja o prihvatljivosti predstavlke sa stanovišta Konvencije kao i o njenoj osnovanosti. Sve navedeno mora biti potkrijepljeno materijalnim dokazima koji se dobijaju iz kopija svih spisa predmeta na domaćem nivou jer u protivnom Sud u svojoj krajnjoj odluci konstatuje svoju uobičajenu rečenicu *”Vlada nije dostavila relevantnu dokumentaciju”*.

U okviru poslova zastupanja države pred Sudom, Zastupnik je u obavezi da odluke i postupanja crnogorskih državnih organa predstavi i objasni Sudu u kontekstu sudske prakse Evropskog suda koja je sadržana u njegovim presudama u poslednjih 50 godina, a odnosi se na 47 država.

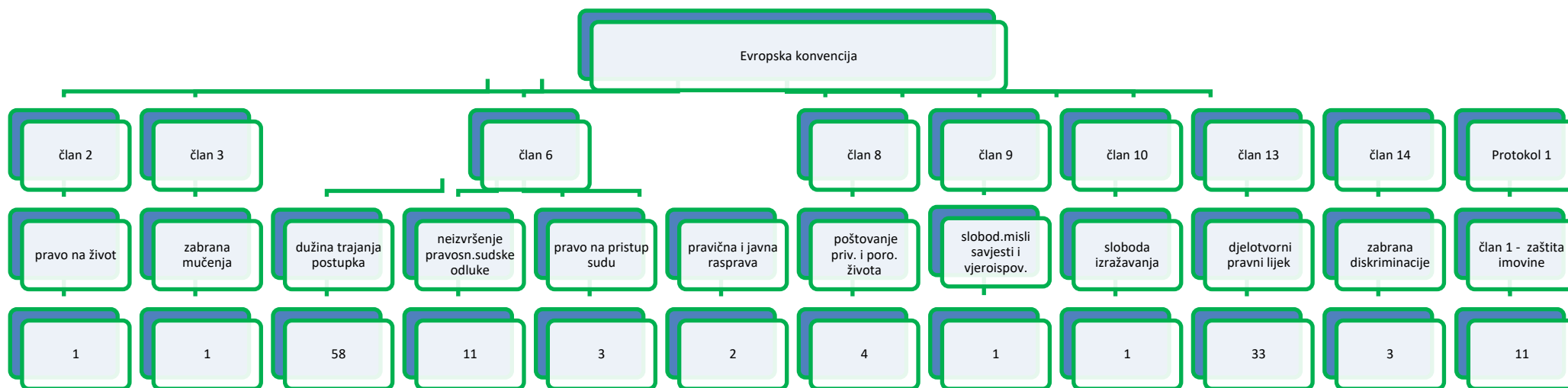
Iako se broj predmeta koje je Sud komunicirao Kancelariji tokom 2017.godine nije kvantitativno povećao u odnosu na prethodnu godinu, moramo navesti da kada je u pitanju broj novih zahtjeva od strane Suda kvalitativno je došlo do povećanja poslova zastupanja. Razlog tome jeste priroda povreda istaknutih u podnijetim predstavkama Sudu i struktura složenosti predmeta koja je opredijeljena između ostalog brojem postavljenih pitanja od strane Suda (koja ponekad premašuju dvocifreni broj) na koja se traže odgovori od tužene države kao i nova metodologija rada na predmetima, nakon uvođenja IMSI procedure. Sve ovo je dodatno prouzrokovalo da se uloži više vremena kako na traženje relevantne dokumentacije i materijala na različitim nivoima odlučivanja, upoređivanje i analiziranje dobijenog sa sličnom praksom na domaćem nivou, a nakon toga rad na istraživanju mnogo

više prakse Suda kako bi se potkrijepila odluka ili postupanje domaćeg organa. Gore pomenute poslove u Kancelariji je obavljao Zastupnik i 2 pravna savjetnika koja imaju višegodišnje iskustvo u pravosudnom sistemu, nakon čega je isto od strane savjetnika - prevodioca u Kancelariji (uz nadzor zastupnika) prevedeno sa engleskog na crnogorski i obratno.

3. Pregled i sadržina predstavki po kojima je postupak u toku

U 2017. godini, 66 predstavki se nalazilo u fazi glavne rasprave pred Evropskim sudom za ljudska prava, u kojoj fazi sudskog postupka se raspravljaju pravna pitanja, kako prihvatljivosti predstavki, odnosno procesnih pretpostavki, tako i pitanja osnovanosti, odnosno merituma predstavki, a koje je Sud komunicirao Kancelariji zastupnika u prethodnom periodu.

U odnosu na njih podnosioci predstavki su se u 75 predmeta pozvali na povredu člana 6 Konvencije (pravo na pravično suđenje), od čega su u 36 predmeta podnosioci predstavke istakli nerazumnu dužinu trajanja sudskih postupaka, odnosno povredu prava na suđenje u razumnom roku, dok su se u 31 predmet podnosioci predstavki žalili na neizvršenje pravosnažne sudske odluke, a u 5 predmeta na povredu prava na pristup sudu, dok su u jednom predmetu podnosioci predstavki ukazali na povredu prava na pravičnu i javnu raspravu. Podnosioci predstavki su se u 31 predmet pozvali na povredu člana 13 Konvencije, koji garantuje pravo na djelotvorno pravno sredstvo unutar pravnog sistema na nacionalnom nivou. U 7 predmeta podnosioci predstavki smatraju da im je povrijeđeno pravo iz člana 14 Konvencije, kojim je propisana zabrana diskriminacije u sprovođenju konvencijskih prava. U 24 predmeta podnosioci predstavke su aplicirali zbog, po njihovom mišljenju, povrede prava na mirno uživanje imovine, garantovanog članom 1 Protokola 1 uz Konvenciju. U jednom predmetu podnosilac predstavke se pozvao na povredu prava na slobodu misli, savjesti i vjeroispovijesti, garantovanog članom 9 Konvencije. Dva predmeta se odnose na zabranu mučenja, nehumanog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja, propisanom članom 3 Konvencije, a u 2 predmeta podnosilac predstavke se pozvao na povredu prava na život iz člana 2 Konvencije. Podnosioci predstavke su se u 4 predmeta pozvali na povredu člana 8 koji garantuje pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života, a u dva predmeta na povredu člana 10 kojim se garantuje sloboda izražavanja.

Tabelarni prikaz podnešenih predstavi u kojima su se podnosioci predstave pozvali na povrede konvencijskih prava

- Sadržaj predstavki koje se nalaze u radu :

1. Mitropolija crnogorsko-primorska i drugi protiv Crne Gore (predstavka 26023/05)

Povod za podnošenje predstavke je zahtjev Mitropolije crnogorsko-primorske i drugih organizacionih jedinica Srpske pravoslavne crkve za restituciju imovine. Zahtjev je podnešen Vladi Republike Crne Gore dana 23.03.2004.godine, za vrijeme važenja ranijeg Zakona o pravednoj restituciji. Zbog „ćutanja administracije” podnosioci predstavke su pokrenuli upravni spor pred Vrhovnim sudom Crne Gore, odnosno kasnije Upravnim sudom Crne Gore. Podnosioci predstavke smatraju da im je povrijeđeno pravo na mirno uživanje imovine iz člana 1 protokola 1 Konvencije, u vezi člana 14 Konvencije, koji zabranjuje diskriminaciju u sprovođenju konvencijskih prava, te pravo na pravično suđenje u razumnom roku iz člana 6 stav 1 Konvencije, te pravo na djelotvorno pravno sredstvo, garantovano članom 13 Konvencije. Na zahtjev suda Kancelarija je dostavila presudu Vrhovnog suda 2013.godine i od tada nema povratnih informacija od strane Suda.

2. Ivanović i Daily Press doo protiv Crne Gore (predstavka 24387/10)

Povod za podnošenje predstavke je parnični postupak koji je vođen pred Osnovnim sudom u Podgorici protiv podnosilaca predstavke, radi naknade štete tužiocu (u tom periodu predsjedniku Vlade) zbog članaka koje su isti objavili u svojim dnevnim novinama. Podnosioci predstavke smatraju da im je presudama Osnovnog i Višeg suda u Podgorici kojima je određeno da plate naknadu nematerijalne štete povrijeđena sloboda izražavanja garantovana članom 10 Konvencije.

3. Brajović i dr. protiv Crne Gore (predstavka br. 52529/12)

Povod za podnošenje predstavke je krivični i građanski sudski postupak koji su se vodili pred Osnovnim sudom u Podgorici, Višim sudom u Podgorici, te Apelacionim sudom Crne Gore. Prilikom donošenja prvostepene presude Viši sud u Podgorici nije prihvatio zahtjev oštećenih stranaka u postupku u kom dijelu je i uložena žalba njihovog punomoćnika po kojoj je Apelacioni sud propustio da odluči. Podnosioci predstavke smatraju da su im na taj način povrijeđena njihova prava iz člana 6 Konvencije, koji garantuje pravo na pristup sudu.

4. Vujisić protiv Crne Gore (predstavka br.21712/16)

Podnosilac predstavke se žalio na povredu člana 6 Konvencije zbog proizvoljnog odlučivanja Vrhovnog suda Crne Gore i povredu člana 1 Protokola 1 zbog navodne povrede njegovog prava imovine, koja je time izazvana.

5. KIPS doo i dr. protiv Crne Gore (predstavka 28766/06)

Podnosioci predstavke su privredno društvo-kompanija KIPS i njegov osnivač crnogorski državljanin Risto Drekalović. Povod za podnošenje predstavke je nekoliko upravnih postupaka koji su se vodili i još se vode pred nadležnim organima lokalne samouprave Opštine Podgorica i nadležnim ministarstvom. Pozvali su se na povredu različitih članova Konvencije, čl.6, čl.13 i čl.1 Protokola 1 žaleći se na mješanje u njihova imovinska prava, naročito njihovo navodno legitimno očekivanje da dobiju građevinsku dozvolu za izgradnju shopping centra, dužinu trajanja upravnih i izvršnog postupka, nepoštovanje sudskih presuda od strane lokalne samouprave i nepostojanje efikasnog domaćeg pravnog lijeka u tom smislu da se predmet okonča u razumnom roku. Predmet je započet nizom postupaka 2005.godine i još uvijek je u toku nakon što je više puta bio ukinut od strane Upravnog suda Crne Gore.

6. Petrović i Kuzmanović protiv Crne Gore (predstavka br.18116/15)

Podnosioci predstavke su crnogorski državljani koji su pokrenuli građanski postupak pred Osnovnim sudom u Kotoru protiv države tražeći da im se prizna pravo vlasništva na dvije parcele u zoni morskog dobra. Oni su podnijeli, naročito, da je sporno zemljište bilo u zakonitom posjedu njihovih predaka, tj.njihovog oca i djeda, ali da se bez opravdanja država upisala kao vlasnik u katastru. Uprava za nekretnine, PJ Tivat, postupajući po zahtjevu podnosilaca predstavke, izdala je rješenje kojim je dozvoljena podjela na dvije susjedne parcele, šume u zoni morskog dobra, čiji je registrovani vlasnik u to vrijeme bila Opština. Opština je ostala upisana kao vlasnik jednog dijela, dok je drugi dio upisan na pretke podnosilaca predstavke (oca prvog i drugog podnosioca predstavke i djeda drugog i trećeg podnosioca predstavke).

Podnosioci predstavke su se žalili na osnovu člana 1 Protokola 1 na nezakonitu (*de facto*) eksproprijaciju njihove imovine bez bilo kakve kompenzacije kao i na povredu člana 6 stav 1 Konvencije zbog proizvoljnog obrazloženja domaćih sudova.

7. *Vujović I Lipa d.o.o. protiv Crne Gore (predstavka br. 18912/15)*

U konkretnom slučaju podnosioci predstavke su se žalili na povredu člana 6 i 13 Konvencije i povredu člana 1 Protokola 1 zbog odbijanja Apelacionog suda Crne Gore da ispituju žalbu drugog podnosioca predstavke, kao i zbog povrede prava na imovinu prvog podnosioca predstavke koja je time uzrokovana. Naime, Privredni sud u Podgorici je pokrenuo stečajni postupak u odnosu na drugog podnosioca predstavke i postavio stečajnog upravnika, na šta je uložena žalba od strane drugog podnosioca predstavke preko advokata, koju žalbu je Apelacioni sud odbio jer advokat koji ju je podnio nije bio postavljen od strane stečajnog upravnika. Podnosilac predstavke je ukazao i na neusaglašenost sudske prakse Apelacionog suda Crne Gore u tom pogledu i podnio relevantnu dokumentaciju po tom pitanju.

8. *Rajak protiv Crne Gore (predstavka br. 71998/11)*

Podnosilac predstavke se žalio na povredu člana 6 Konvencije zbog neizvršenja pravosnažne sudske presude donijete u njegovu korist, kao i zbog dužine osporenih upravnih i građanskih postupaka. Sud je u navedenom predmetu, za koji je utvrdio da je *WECL*, ponudio zaključenje prijateljskog poravnanja kojim bi se Vlada obavezala na isplatu iznosa od 7,250.00 € i obavezu preduzimanja mjera izvršenja pravosnažnih sudskih odluka kojim je određena ponovna raspodjela parcela za izgradnju stanova preduzeća koje je u stečaju („Vektra Boka“ AD Herceg Novi). Iako je bila riječ o *WECL* predmetu, gdje je malo vjerovatno da će doći do drugačijeg tumačenja Suda u odnosu na već zauzetu sudsku praksu, Zastupnik je nakon detaljnog ispitivanja dostavljene dokumentacije (koja je obuhvatala više stotina stranica iz većeg broja postupaka koje je pred domaćim organima vodio podnosilac predstavke) i utvrđivanja određenih činjenica koje su, po našem nalaženju, išle u korist odbrani države u tom predmetu, odlučila da odbije zaključenje prijateljskog poravnanja i dostavi svoje izjašnjenje.

9. *Kešelji i 10 dr. protiv Crne Gore (predstavka br. 33264/11)*

U konkretnom slučaju podnosioci predstavke su se žalili na propust domaćih organa da sprovedu pravosnažno sudsko poravnanje zaključeno u njihovu korist. Naime, podnosioci predstavke (inače oštećeni putnici iz saobraćajnog udesa koji je skrivio vozač autobusa u kome

su se nalazili) su 28.02.1996. godine postigli sa dužnikom JSP "Tara" Cetinje sudsko poravanje pred Osnovnim sudom u Cetinju, kojim se dužnik obavezao da isplati podnosiocima predstavke određenu sumu novca na ime nematerijalne i materijalne štete, od kojeg iznosa je isplaćen samo dio dugovanja. Privredni sud u Podgorici je 26.05.1997. godine otvorio stečajni postupak u odnosu na dužnika i priznao prijavljena potraživanja podnosioca predstavki. Od strane stečajnog upravnika je sačinjen Izvještaj neisplaćenih potraživanja (koji iznosi su u nekoliko stotina hiljada eura) na dan zatvaranja stečaja nad stečajnim dužnikom AD "Tara" Cetinje. Do danas podnosiocima predstavki nije isplaćen preostali iznos koji su dobili zaključenjem sudskog poravnjenja i pred Sudom su se žalili na povredu člana 6 stav 1 Konvencije i člana 1 Protokola I uz Konvenciju.

10. Bakić protiv Crne Gore (predstavka br.50419/11)

Podnosilac predstavke se žalio na povredu člana 6 i člana 13 Konvencije, odnosno na prekomjerenu dužinu trajanja građanskih postupaka koje je vodio pred domaćim sudovima, kao i na nedostatak efektivnog pravnog sredstva u tom pogledu. Sud je navedeni predmet svrstao u WECL grupu predmeta, ponudivši Vladi zaključenje prijateljskog poravanja u iznosu od 7.800,00 eura na ime nematerijalne štete i 500,00 eura na ime troškova postupka, što Zastupnik nije prihvatio i dostavio Sudu svoj prigovor.

11. Zogović protiv Crne Gore (predstavka br.60117/10)

U navedenoj predstavlci podnosilac se žalio na povredu člana 6 Konvencije, odnosno na povredu prava na pristup sudu, jer je Vrhovni sud Crne Gore u konkretnom slučaju odbio da ispita u meritumu njegovu uloženu reviziju, jer podnosilac predstavke nije u svojoj tužbi naznačio vrijednost predmeta spora. Podnosilac se žalio i na dužinu trajanja navedenog parničnog postupka, obzirom da je isti trajao 6 godina i 1 mjesec. Sud je u konkretnom predmetu Vladi predložio zaključenje prijateljskog poravnjenja i istovremeno ukazao Vladi na presudu *Garzičić protiv Crne Gore* gdje je utvrdio identičnu povredu. Vlada je u konkretnom slučaju prihvatila prijateljsko poravnjenje u iznosu od 5.180,00 eura (4.680,00 eura na ime nematerijalne štete i 500,00 eura na ime troškova postupka) i o tome dostavila Sudu uredno potpisanu deklaraciju.

12. Backović protiv Crne Gore (predstavka br.65191/16)

U konkretnom predmetu podnosilac predstavke se žalila na povredu prava na pristup Sudu, odnosno na povredu čl.6 st.1 Konvencije, obzirom da je Vrhovni sud Crne Gore odbio da ispita u meritumu reviziju koju je uložila. Podnosilac predstavke je pokrenula parnični postupak protiv svog poslodavca podnijevši tužbu Osnovnom sudu u Nikšiću. Navedena tužba je od strane Osnovnog suda u jednom dijelu odbačena kao nedopuštena, dok je u drugom dijelu odbačena kao neblagovremena. Navedena odluka Osnovnog suda potvrđena je od strane Višeg suda u Podgorici, a Vrhovni sud Crne Gore je odbio reviziju podnosioca predstavke kao neosnovanu.

13. Srdanović protiv Crne Gore predstavka br. 76592/14)

Podnosilac predstavke se žalio na povredu člana 6 i člana 13 Evropske konvencije, zbog prekomjerne dužine trajnja upravnog postupka i nedostatka efektivnog pravnog lijeka u tom pogledu. U konkretnom slučaju podnosilac predstavke je bio zaposlen u Ministarstvu inostranih poslova državne zajednice Srbije i Crne Gore. Nakon raspada državne zajednice, podnosilac predstavke je podnio zahtjev za rješavanje njegovog radno-pravnog statusa Komsiji za kadrovska i administrativna pitanja Vlade Crne Gore, čiji zahtjev je Komisija odbacila, na koju odluku se žalio Komisiji za žalbe protiv čije odluke je pokrenuo Upravni spor pred Upravnim sudom. Upravni sud je u njegovom slučaju ukidao odluke Komsije za žalbe 6 puta dajući uputstva i vraćao ih na ponovno odlučivanje, da bi tek sedmi put potvrdio rješenje Komisije za žalbe i odbio tužbu, što je doprinjelo dužini trajanja upravnog postupka od 7 godina 9 mjeseci i 10 dana, a radilo se o radno-pravnom sporu koji je hitne prirode. Sud je navedeni predmet svrstao u grupu WECL predmeta i ukazao na već ustanovljenu praksu u presudama Živaljević protiv Crne Gore i Stanka Mirković i drugi protiv Crne Gore, gdje su utvrđene identične povrede. Zastupnik je u navedenom predmetu prihvatio prijateljsko poravnanje u ukupnom iznosu od 4.000,00 eura (3.500,00 eura na ime nematerijalne štete i 500,00 eura na ime troškova postupka) i o tome dostavio Sudu uredno potpisanu deklaraciju.

14. Siništaj protiv Crne Gore (predstavka br.31529/15)

Podnosilac predstavke se žalio na povredu više članova Evropske konvencije, međutim Evropski sud za ljudska prava je posebno ukazao na povredu člana 6 Konvencije, odnosno na

prekomjerenu dužinu trajanja postupka pred Ustavnim sudom Crne Gore. Naime, iz podnijete predstavke proizilazi da je ustavna žalba od strane podnosioca predstavke podnijeta dana 26.marta 2010.godine, dok je po navedenoj žalbi Ustavni sud Crne Gore donio odluku 23.jula 2014.godine koja je dostavljena advokatu podnosioca predstavke dana 18.decembra 2014.godine, što ukazuje da je po navedenoj žalbi podnosioca predstavke odlučivano u vremenskom periodu od 4 godine i 9 mjeseci.

15. Milićević protiv Crne Gore (predstavka br.27821/16)

U konkretnom predmetu podnosilac predstavke se žalio Sudu na povredu člana 2 (pravo na život) i član 8 (pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života) Konvencije, u smislu da država nije preduzela sve pozitivne obaveze koje su bile na njenoj strani, kako bi ga zaštitila od akta nasilja koje je pretprio od lica X, posebno ako se uzme u obzir činjenica da je državnim organima lice X bilo poznato kao opasno. Podnosilac predstavke je podnio tužbu za naknadu štete protiv države, ali su domaći sudovi odbili njegovu tužbu smatrajući da država u tom slučaju nije mogla snositi odgovornost. Podnosilac predstavke je ukazao i na neujednačenu sudsku praksu Vrhovnog suda po istom pitanju i dostavio relevantnu dokumentaciju u tom smislu.

16. Romanjoli protiv Crne Gore (predstavka br. 11200/15)

Navedeni predmet je veoma specifičan, kako zbog činjenice da je prvi takve vrste koji je formiran u odnosu na Crnu Goru, tako i zbog činjenice da je riječ o veoma delikatnoj materiji sa stanovišta međunarodnog prava. Naime, podnosilac predstavke je italijanski državljanin koji je u decembru 2014.godine lišen slobode na aerodromu u Podgorici po potjernici Interpola za krivična djela međunarodne trgovine oružja i terorizma. U postupku po zahtjevu za ekstradiciju nadležni sud u Podgorici je donio odluku kojom je podnosilac predstavke izručen nadležnim američkim službama u februaru 2015.godine. Podnosilac predstavke se žalio Evropskom sudu da je njegova ekstradicija u Sjedinjene Američke Države, bila u suprotnosti sa članom 3 Evropske Konvencije (zabrana mučenja), obzirom na krivičnu sankciju koja mu je tamo prijetila. U pogledu ovog pitanja, Evropski sud je donio određeni broj odluka gdje je utvrdio da izručenje podnosioca predstavke u slučajevima gdje im prijeti doživotna kazna zatvora bez mogućnosti revizije ili uslovnog otpusta predstavlja, u određenim okolnostima, povredu člana 3 Konvencije. Riječ je o malom broju odluka Suda i pitanju koje pored pravnih ima i određene diplomatske

nedoumice. Treba napomenuti da je ova materija i danas nepoznanica za veliki broj pravnika, te se naši sudovi u ovim postupcima ne pozivaju na praksu Evropskog suda, zbog čega je odbrana države u ovom postupku bila otežana. Ipak, istraživačkim radom Kancelarije zastupnika utvrđene su određene činjenice koje, po našem nalaženju, idu u prilog odbrani države u ovom predmetu, zbog čega smo se zamolnicom obratili nadležnim američkim organima i pribavili određenu dokumentaciju koja je dostavljena uz izjašnjenje od 9.februara 2018.godine.

4. WECL (well-established case-law) predmeti i

Sudska poravnanja (friendly settlements)

Kancelarija zastupnika Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava ima u radu 61 WECL (*well-established case-law*) predmet. Ovu oznaku predmeta odredio je Evropski sud za ljudska prava i oni predstavljaju repetetativne predmete. Kada je u pitanju ova kategorija predmeta, ista je prvi put prosljeđena Kancelariji zastupnika u 2015.godini. U njima su se podnosioci predstavki žalili na povredu niza članova Konvencije, od kojih je Evropski sud za ljudska prava prihvatio i izdvojio povredu člana 6 stav 1 (pravo na suđenje u razumnom roku) i člana 13 (pravo na djelotvorni pravni lijek) Konvencije, te je odlučio da razmatra pritužbe samo u odnosu na navedene članove Konvencije odbacujući ostale pritužbe podnosioca kao neosnovane. WECL predmeti predstavljaju predmete u kojima se Sud u Strazburu poziva na svoju već čvrsto ustanovljenu praksu u odnosu na određenu povredu člana Konvencije, u konkretnom slučaju člana 6 stav 1 i člana 13 Konvencije. Sud u ovim predmetima strankama nudi prijateljsko poravnanje jer malo je vjerovatno da će doći do drugačijeg tumačenja Suda u odnosu na već zauzetu sudsku praksu, o čemu pismom i komunicira kako Vladi tako i podnosioca predstavke. Ukoliko Vlada tužene države ne prihvati ponuđeno prijateljsko poravnanje ima mogućnost da dostavi prigovor - izjašnjenje u ostavljenom roku. U ovim predmetima države se najčešće odlučuju za prijateljsko poravnanje, obzirom da je to bolje po državu sa aspekta ekonomske isplativosti (troškovi po državu su manji) i po osnovu izvršenja odluka Suda. Kada su u pitanju odluke Suda donijete po osnovu prijateljskih poravnanja, Vlada nema obavezu izrade i dostavljanja Akcionih planova i izvještaja u kojima bi se eventualno

obavezala za preduzimanje određenih kako opštih tako i individualnih mjera. Ovi predmeti se nakon potpisivanja i donošenja odluke o poravnanju brišu sa liste predmeta Suda.

Kada je u pitanju jedan broj WECL predmeta, zastupnik je ocijenio nakon uvida i razmatranja spisa, da Evropski sud za ljudska prava u skladu sa dobro ustanovljenom praksom jedino može utvrditi povrede konvencijskih prava, koje su isticane u predstavkama, prije svega nerazumno dugo trajanje postupka pred crnogorskim sudovima i nepostojanje djelotvornog pravnog lijeka u određenom vremenskom razdoblju za ubrzanje postupka. Zbog prethodno navedenog zastupnik je zatražio saglasnost Vlade, u skladu sa članom 11 Uredbe o zastupniku Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava, o pristupanju zaključenju sudskog poravnanja (*friendly settlement*) sa podnosiocima predstavki.

Izlazak u susret problemu i zaključenje prijateljskih poravnanja se generalno očekuje od Vlada država članica Savjeta Evrope u smislu izvršenja međunarodnopravne obaveze iz tačke 7 Akcionog plana Konferencije na visokom nivou iz Interlakena, kao i tačke E1 i 2 Akcionog plana Konferencije na visokom nivou iz Izmiru, što izvjesno pozitivno doprinosi međunarodnoj reputaciji države sa aspekta poštovanja ljudskih prava i sloboda. Takođe, kada je u pitanju ovaj aspekt postizanja prijateljskog poravnanja sve države ugovornice ga poštuju osim u slučaju ako postoji neki od prethodnih uslova neprihvatljivosti u kom smislu državni zastupnici dostavljaju svoj prigovore i izjašnjenja.

Kada su u pitanju WECL predmeti (uglavnom se radi o predstavkama podnijetim prije nekoliko godina) za koje je zatražena saglasnost za zaključenje prijateljskog poravnanja treba istaći da je u pitanju grupa predmeta u kojima su podnosioci smatrali da su postupci pred domaćim sudovima neopravdano dugo trajali u kom smislu su zatražili zaštitu prava na suđenje u razumnom roku, predviđenu članom 6 Konvencije, podnoseći u tom smislu tužbene zahtjeve nadležnim sudovima. Izjašnjavajući se o pravnom pitanju dopuštenosti ovakvih tužbi Vrhovni sud Republike Crne Gore je zauzeo pravni stav koji je obavezujući za sve niže sudove Su VI br. 38/2006 od 03.07.2006.godine, u kome je utvrdio da nacionalni pravni sistem ne poznaje pravni lijek zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku, pa sudovi u Republici Crnoj Gori nijesu ovlašćeni da odlučuju o zahtjevu za naknadu nematerijalne štete zbog povrede ovoga prava, već se tužiocima u ovim predmetima mogu neposredno obratiti predstavkom Evropskom sudu za ljudska prava. Slijedeći pravni stav Vrhovnog suda svi nadležni sudovi su, postupajući po

tužbama podnosioca predstavki, tužbe odbacivali kao nedopuštene. Drugu grupu predmeta predstavljaju predmeti gdje su od strane nacionalnih sudova donijete pravosnažne presude koje su ostale neizvršene dugi niz godina.

Od ukupno primljenih 61 WECL predmet, Zastupnik je u 50 predmeta uočio određene propuste u odnosu na uslove prihvatljivosti predstavke i odlučio da piše po tom osnovu prigovor, dok je od Vlade zatražila saglasnost za zaključenje sudskog poravnanja u 11 predmeta. U tekućoj godini ukupno je u 23 predmeta zaključeno i izvršeno poravnanje, dok će u preostalim predmetima poravnanje biti izvršeno tokom 2018.godine. U predmetima u kojima je tražena saglasnost za sudsko poravnanje nije pronađen ni jedan propust na koji bi zastupnik mogao ukazati, a da ga Sud nije prethodno ispitao.

Radi objašnjenja i jasnoće same problematike ovih predmeta u nastavku slijede svi WECL predmeti pojedinačno.

a) Grupa predmeta spojena pod nazivom *Šćepanović i 22 dr. predstavke* je prvi WECL (*well-established case-law*) predmet koji je komuniciran Crnoj Gori, a koji obuhvata ukupno 23 predstavke u kojima su se podnosioci predstavki žalili na povrede člana 6 (pravo na pravično suđenje- nerazumnu dužinu trajanja postupka pred nacionalnim sudovima). Iz ove grupe predmeta Sud je tokom 2017 godine započeo odlučivanje i u tom smislu donosio svoje odluke od strane Komiteta kao nivoa odlučivanja gdje je konstatovao povredu člana 6 stav 1 koja se odnosi na aspekt pravičnog sudjenja odnosno dužinu trajanja sudskih postupaka pred nacionalnim sudovima. Pregled tih kao riješenih predmeta se nalazi u dijelu izvještaja koji obuhvata Presude i Odluke donijete u 2017 godini.

U ovom dijelu Izvještaja iznijet je pregled predmeta iz ove grupe koji još uvijek nijesu završeni od strane Suda u smislu donošenja konačne odluke ili presude i njihov pregled slijedi:

17. Arčon i dr. protiv Crne Gore (predstavka br. 15495/10)

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 stav 1 Konvencije koja se odnosila na dužinu trajanja građanskog postupka koji je trajao 5 godina i 7 mjeseci. U odnosu na Crnu Goru, dužina trajanja postupka se računa od 03.03.2004.godine, *ratione temporis*, od dana ratifikacije Evropske konvencije, iako je sam postupak započet 04.11.2003.godine. Postupak se

vodio radi naknade štete zbog nepoštovanja Kolektivnog ugovora – ugovora o radu, a okončan je presudom Višeg suda u Podgorici GŽ.br. 1171/09-03 od 25.09.2009. godine.

18. *Montemlin Šajo d.o.o. protiv Crne Gore (predstavka br. 61976/10)*

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 Konvencije koja se odnosi na dužinu trajanja građanskog postupka koji je trajao 5 godina i 3 mjeseca. Postupak je započet 29.12.2004.godine a vodio se zbog navodne nezakonite privatizacije hotela „Otrant“ u Ulcinju. Postupak je okončan 26.03.2010.godine rješenjem Apelacionog suda Crne Gore Pž.br.679/09.

19. *Vujović I. protiv Crne Gore (predstavka br. 75139/10)*

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 Konvencije koja se odnosi na dužinu trajanja krivičnog postupka koji se vodio zbog saobraćajne nezgode koja se dogodila 17.11.1999. godine. Sud je ustanovio da je postupak trajao 6 godina i 8 mjeseci, odnosno u konkretnom slučaju period trajanja postupka se računa od 03.03.2004. godine, *ratione temporis*, od dana kada je ratifikovana Evropska konvencija u odnosu na Crnu Goru.

20. *Merkur System ad protiv Crne Gore (predstavka br. 5862/11)*

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 i 13 Konvencije koja se odnosi na dužinu trajanja građanskog postupka koji je trajao 7 godina i 11 mjeseci. Naime, iako je postupak započet 05.01.2004.godine, u konkretnom slučaju, u odnosu na Crnu Goru, postupak teče, *ratione temporis*, od dana ratifikacije Evropske konvencije, odnosno od 03.03.2004 godine. Postupak se vodio radi izvršenja ugovora. Predmet je okončan presudom Vrhovnog suda Crne Gore UŽ.br.1/12 od 08.02.2012.godine.

21. *Kuljić protiv Crne Gore (predstavka br. 24431/11)*

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 Konvencije koja se odnosi na dužinu trajanja građanskog postupka, koji je trajao 6 godina i 6 mjeseci, te kršenje Konvencije o pravima djeteta. Postupak je započet 29.09.2006.godine a vodio se zbog presude Osnovnog suda u Kotoru o razvodu braka, po osnovu koje su djeca povjerena majci. Postupak je okončan presudom Vrhovnog suda Crne Gore Rev.br.356/13 od 11.04.2013.godine.

22. Despotović protiv Crne Gore (predstavka br. 36225/11)

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 Konvencije, koja se odnosi na dužinu trajanja građanskog postupka, koji je trajao 6 godina i 4 mjeseca. Naime, iako je postupak započet 19.06.1998.godine, u konkretnom slučaju, u odnosu na Crnu Goru, postupak teče, *ratione temporis*, od dana ratifikacije Evropske konvencije, odnosno od 03.03.2004.godine. Predmet se vodio zbog navoda podnosioca predstavke da je dana 26.06.1995.godine pretrpio policijsku torturu. Postupak je okončan presudom Vrhovnog suda Crne Gore Rev.br. 945/10 od 01.07.2010. godine

23. Novaković i 2 dr. protiv Crne Gore (predstavka br. 44143/11)

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 - dužina građanskog postupka koji je trajao 6 godina i 11 mjeseci, te člana 1 Protokola 1 uz Konvenciju. Iako je postupak započet 03.04.2001.godine, u konkretnom slučaju, u odnosu na Crnu Goru, postupak teče, *ratione temporis*, od dana ratifikacije Evropske konvencije, odnosno od 03.03.2004 godine. Postupak se vodio radi utvrđivanja prava svojine. Postupak je okončan presudom Vrhovnog suda CG Rev.br.294/10 od 19.01.2011.godine.

---

24. Raspopović protiv Crne Gore (predstavka br. 58942/11)

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 Konvencije, koja se odnosi na dužinu trajanja građanskog postupka, koji je trajao 7 godina i 3 mjeseca. Naime, iako je postupak započet 19.09.2003.godine, u konkretnom slučaju, u odnosu na Crnu Goru, postupak teče, *ratione temporis*, od dana ratifikacije Evropske konvencije, odnosno od 03.03.2004.godine. Predmet spora je bio utvrđivanje ništavosti ugovora o poklonu. Postupak je okončan presudom Vrhovnog suda CG Rev.br.569/11 od 09.06.2011.godine

25. Milović Dj. protiv Crne Gore (predstavka br. 34720/12)

Povod za podnošenje predstavke je povreda članova 6 i 13 Konvencije, koja se odnosi na dužinu krivičnog postupka koji je trajao 9 godina i 10 mjeseci. Postupak je započet 16.12.2004.godine, a vodio se zbog krivičnog djela klevete.

26. Bulatović i 2 dr. protiv Crne Gore (predstavka br. 14361/13)

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 Konvencije, koja se odnosi na dužinu trajanja građanskog postupka koji je trajao 8 godina i 2 mjeseca. Iako je postupak započet 28.01.1989.godine, u konkretnom slučaju, u odnosu na Crnu Goru, postupak teče, *ratione temporis*, od dana ratifikacije Evropske konvencije, odnosno od 03.03.2004.godine. Postupak se vodio radi utvrđenja ništavosti ugovora o poklonu, i isti je okončan presudom Vrhovnog suda Crne Gore Rev.br. 366/12 od 09.05.2012.godine.

27. Piletić protiv Crne Gore (predstavka br. 53044/13)

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 Konvencije, koja se odnosi na dužinu trajanja građanskog postupka koji je trajao 7 godina i 7 mjeseci. Iako je postupak započet 20.03.2000.godine, u konkretnom slučaju, u odnosu na Crnu Goru, postupak teče, *ratione temporis*, od dana ratifikacije Evropske konvencije, odnosno od 03.03.2004.godine. Postupak je vođen radi utvrđenja i predaje nepokretnosti, a isti je okončan presudom Vrhovnog suda Crne Gore Rev.U.br. 3/11 od 18.10.2011.godine.

28. Vujović i dr. protiv Crne Gore (predstavka br. 70851/13)

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 Konvencije, koja se odnosi na dužinu trajanja građanskog postupka koji je trajao 9 godina i 2 mjeseca. Iako je postupak započet 1998.godine, u konkretnom slučaju, u odnosu na Crnu Goru, postupak teče, *ratione temporis*, od dana ratifikacije Evropske konvencije, odnosno od 03.03.2004.godine. Postupak se vodio zbog naknade za prekovremeni rad, rad u dane državnih i vjerskih praznika, rad noću, naknade za neiskorišćeni godišnji odmor i terenske dodatke. Isti je okončan 09.05.2013.godine presudom Vrhovnog suda Crne Gore Rev.br. 435/13.

29. Gardašević protiv Crne Gore (predstavka br. 71006/13)

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 Konvencije, koja se odnosi na dužinu trajanja građanskog postupka koji je trajao 8 godina i 8 mjeseci. Iako je postupak započet 27.03.1998.godine, u konkretnom slučaju, u odnosu na Crnu Goru, postupak teče, *ratione temporis*, od dana ratifikacije Evropske konvencije, odnosno od 03.03.2004.godine. Postupak se

vodio radi naknade štete i isti je okončan presudom Vrhovnog suda Crne Gore Rev.IP br. 79/12 od 23.10.2012.godine.

30. Jovašević protiv Crne Gore (predstavka br. 41809/14)

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 i člana 1 stava 1 protokola 11 Konvencije, koja se odnosi na dužinu trajanja upravnog postupka koji je do trenutka podnošenja predstavke trajao 9 godina i 3 mjeseca. Žalili su se na rješenje Komisije za žalbe za povraćaj i obeštećenje. Postupak je još uvijek u toku pred upravnim organima.

31. Bujković protiv Crne Gore (predstavka br. 53223/14)

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 Konvencije, koja se odnosi na dužinu trajanja građanskog postupka koji je trajao 6 godina i 8 mjeseci. Iako je postupak započeo 22.05.2003.godine, u konkretnom slučaju, u odnosu na Crnu Goru, postupak teče, *ratione temporis*, od dana ratifikacije Evropske konvencije, odnosno od 03.03.2004.godine. Predmet spora je bio ispunjenje ugovora o predaji urbanističke parcele i naknada štete. Postupak je okončan presudom Vrhovnog suda Crne Gore Rev.br. 1198/10 od 21.10.2010.godine.

---

b) *Grupa predmeta Sinex d.o.o. protiv Crne Gore i 2 dr. predstavke* je predmet koji obuhvata 3 predstavke i spadaju u WECL (well-established case-law) grupu predmeta. Podnosioci predstavki su se žalili na povredu člana 6 stav 1 Evropske konvencije. Ostao neriješen predmet :

32. Glušica i Đurović protiv Crne Gore (predstavka br. 34882/12)

Povod za podnošenje predstavke jeste povreda člana 6 Konvencije, koja se odnosila na dužinu trajanja građanskog postupka koji je trajao 13 godina. Iako je postupak započeo 06.06.2002.godine, u konkretnom slučaju, u odnosu na Crnu Goru, postupak teče, *ratione temporis*, od dana ratifikacije Evropske konvencije, odnosno od 03.03.2004.godine. Predmet spora je isplata i naknada štete za eksproprisanu nepokretnost, i isti je okončan presudom Vrhovnog suda Crne Gore Rev.br. 1049/11 od 22.12.2011.godine.

33. Crkva Svetog Đorđa protiv Crne Gore (predstavka br. 15346/15)

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6, člana 10 u vezi sa članom 4, člana 13 i člana 1 protokola 1 Konvencije, koja se odnosi na dužinu trajanja građanskog postupka koji je trajao od 1992. do 2007.godine. Iako je postupak započet 01.04.1992.godine, u konkretnom slučaju, u odnosu na Crnu Goru, postupak teče, *ratione temporis*, od dana ratifikacije Evropske konvencije, odnosno od 03.03.2004.godine. Predmet spora je utvrđivanje prava svojine na nepokretnostima, međutim sud je Kancelariji komunicirao predmet samo u odnosu na dužinu trajanja postupka pred nacionalnim sudovima. Predmet je okončan presudom Vrhovnog suda Crne Gore Rev.br.167/2004 od 14.03.2007.godine.

c) *Krstić i 11 dr. protiv Crne Gore* je *WECL (well-established case-law)* predmet koji obuhvata ukupno 12 predstavki. Podnosioci predstavki su se žalili na povrede prava iz člana 6 stav 1 (nemogućnost izvršenja domaćih presuda i dužina trajanja izvršnih postupaka) i člana 13 Konvencije.

34. Šikmanović protiv Crne Gore (predstavka br. 57715/13)

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 Konvencije, koja se odnosi na neizvršavanje pravosnažne presude donijete u korist podnosioca predstavke. Period neizvršavanja presude teče od 19.12.2008.godine i trajao je do 18.12.2009.godine. Postupak prijateljskog poravnjanja je započet ali ga suprotna strana nije prihvatila i Zastupnik je potpisao jednostranu deklaraciju. U međuvremenu je podnosilac predstavke preminuo i Sud čeka izjavu nasljednika o nastavljanju postupka.

d) *Centroprom Holding a.d. Beograd i 18 drugih predstavki protiv Crne Gore* je *WECL (well-established case-law)* predmet koji obuhvata ukupno 19 predstavki. Podnosioci predstavki su se žalili na povrede prava iz člana 6 Konvencije koje se odnose na dužinu trajanja građanskih postupaka..

35. Centroprom Holding a.d. Beograd protiv Crne Gore (predstavka br. 30796/10)

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 Konvencije, koja se odnosi na dužinu trajanja postupka, te članova 13 i 1 Protokola 1 Konvencije. Postupak je trajao od 23.04.2003.godine do 02.04.2015.godine, kog datuma je Vrhovni sud Crne Gore donio presudu Už. Rev.br. 3/14 kojom je ukinuo presudu Vrhovnog suda. Ukupna dužina trajanja postupka je 11 godina i 11 mjeseci.

36. Jasavić protiv Crne Gore (predstavka br. 32655/11)

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 Konvencije, koja se odnosi na dužinu trajanja postupka. Postupak je trajao od 22.10.2004.godine do 22.10.2010.godine, kada je Viši sud u Podgorici donio presudu Gž.br.3624/10-04.

37. Lekić i dr. protiv Crne Gore (predstavka br. 37726/11)

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 Konvencije, koja se odnosi na dužinu trajanja postupka. Postupak je trajao od 25.07.2000.godine i okončan je presudom Vrhovnog suda Crne Gore Rev. br. 647/10 od 19.10.2010.godine.

38. Kićović protiv Crne Gore (predstavka br. 44295/11)

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 Konvencije, koja se odnosi na dužinu trajanja postupka. Postupak je trajao od 16.12.2004.godine, trajao je 5 godina i okončan je presudom Vrhovnog suda Crne Gore Uvp. br. 263/09 od 21.12.2009.godine.

39. Puhalo protiv Crne Gore (predstavka br. 24818/12)

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 Konvencije, koja se odnosi na dužinu trajanja postupka. Postupak je trajao od 24.02.2004.godine i trajao je 6 godina i 7 mjeseci, a okončan je presudom Višeg suda u Podgorici Gž.br. 3803/10-04 od 23.09.2010.godine.

40. *Bogojević protiv Crne Gore (predstavka br. 1409/13)*

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 Konvencije, koja se odnosi na dužinu trajanja postupka, te člana 14 Konvencije. Postupak je trajao od 09.09.1998.godine i okončan je presudom Vrhovnog suda Crne Gore Rev. Ip. 83/11 od 07.12.2011.godine.

41. *Marković protiv Crne Gore (predstavka br. 6978/13)*

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 Konvencije koja se odnosi na dužinu trajanja postupka, te članova 13 i 1 Protokola 1 Konvencije. Postupak je trajao od 30.04.2004.godine, a okončan je 09.12.2011.godine rješenjem Višeg suda u Podgorici Gž.br. 5174/11-04. Ukupna dužina trajanja postupka je 7 godina i 7 mjeseci.

42. *Vidaković protiv Crne Gore (predstavka br. 21551/15)*

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 Konvencije, koja se odnosi na dužinu trajanja postupka, te člana 13 Konvencije. Postupak je trajao od 03.02.1992.godine i okončan je 14.09.2012.godine donošenjem presude Vrhovnog suda Crne Gore Uvp.br. 140/12.

43. *Mastilović i 24 dr. protiv Crne Gore (predstavka br. 28754/10)*

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 Konvencije, koja se odnosi na suđenje u razumnom roku i izvršenje pravosnažne presude donijete u korist podnosioca predstavke, i članova 14 i 1 Protokola 1 Konvencije. Predmet spora je bio tužbeni zahtjev podnosioca predstavke u vezi isplate novčanih potraživanja u odnosu na društveno preduzeće „Tara“ iz Cetinja, a po osnovu saobraćajne nesreće koja se dogodila 11.09.1994.godine. Podnosioci predstavke nijesu prihvatili prijateljsko poravnanje. U ovom predmetu je objedinjeno 25 podnosilaca predstavki koji su na nacionalnom nivou imali pravosnažne i izvršne presude koje duži niz godina nijesu izvršene jer je društveno preduzeće „Tara“ koje je tuženo u medjuvremenu pošlo u stečaj. Zastupnik je prihvatio prijateljsko poravnanje i jednostranu deklaraciju. Medjutim tokom postupka pregovaranja zastupnik je uočio niz nepravilnosti koje se mogu pripisati punomoćniku podnosioca predstavke i koje mogu voditi ka odbacivanju predstavke kao neprihvatljive u kom smislu je započeo postupak prigovora Sudu i odustajanja od prijateljskog poravnanja i jednostrane deklaracije.

e) *Ćorović i 3 dr. predstavke protiv Crne Gore* je *WECL (well-established case-law)* predmet koji obuhvata ukupno 4 predstavke. Podnosioci predstavki su se žalili na povrede prava iz člana 6 Konvencije.

44. *Bulatović protiv Crne Gore (predstavka br. 46600/12)*

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 Konvencije, koja se odnosi na izvršenje pravosnažne presude donijete u korist podnosioca predstavke. U odnosu na Crnu Goru period neizvršenja presude je trajao 5 godina i 9 mjeseci, a okončan je presudom Vrhovnog suda Crne Gore Rev.br. 1513/09 od 08.12.2009.godine.

45. *Magyar protiv Crne Gore (predstavka br. 45372/13)*

Povod za podnošenje predstavki je povreda člana 6 Konvencije, koja se odnosi na dužinu trajanja postupka. Prvi postupak je započeo 04.10.2004.godine i trajao je 12 godina, a drugi postupak je započeo 31.12.2006.godine i trajao je 9 godina i 9 mjeseci. Oba postupka su još uvijek u toku.

---

* WECL predmeti u kojima je zaključeno i izvršeno prijateljsko poravnanje (predmeti skinuti sa liste Suda)

46. *Krstić protiv Crne Gore (predstavka br. 43499/07 Odluka o poravnanju 17.11.2016)*

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 Konvencije, koja se odnosi na dužinu trajanja izvršnog postupka, i člana 13, te člana 1 protokola 1 Konvencije. Izvršni postupak je trajao 3 godine i 9 mjeseci. U odnosu na Crnu Goru trajanje postupka se računa od 03.03.2004.godine, odnosno od datuma ratifikacije Evropske konvencije, a sam postupak je započeo 21.10.2000.godine. U navedenom predmetu zaključeno je prijateljsko poravnanje dana 17. novembra 2016.godine a postupak izvršenja je završen 17.02.2017.godine.isplatom dosudjene pravične naknade.

47. Vitorović protiv Crne Gore (predstavka br. 50782/08 Odluka o poravnanju 15.12.2016. godine)

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 Konvencije, koja se odnosi na neizvršavanje pravosnažne presude donijete u korist podnosioca predstavke i povreda člana 13 Konvencije. Period neizvršenja presude teče od 20.04.2004.godine i do momenta podnošenja predstavke trajao je 11 godina i 7 mjeseci. Postupak izvršenja još uvijek nije okončan. Potpisana je jednostrana deklaracija dana 15. decembra 2016.godine, dok je postupak izvršenja po istoj okončan 15.03.2017.godine isplatom dosudjene pravične naknade.

48. Novaković protiv Crne Gore (predstavka br. 65695/09)

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 Konvencije, koja se odnosi na neizvršavanje pravosnažne presude donijete u korist podnosioca predstavke, i povreda člana 13, te člana 1 Protokola 1 Konvencije. Period neizvršenja presude teče od 01.12.2009.godine i do momenta podnošenja predstavke trajao je 5 godina i 11 mjeseci i još uvijek je u toku. Zaključeno je prijateljsko poravnanje dana 17. novembra 2016.godine. Postupak izvršenja je završen 17.02.2017.godine isplatom dosudjene pravične naknade.

49. Bašanović protiv Crne Gore (predstavka br. 9781/10)

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 Konvencije, koja se odnosi na neizvršavanje pravosnažne presude donijete u korist podnosioca predstavke i povrede člana 13 Konvencije. Period neizvršenja presude teče od 07.12.2011.godine i do momenta podnošenja predstavke trajao je 3 godine i 11 mjeseci i još uvijek je u toku. Potpisana je jednostrana deklaracija dana 15. decembra 2016.godine, dok je postupak izvršenja završen 15.03..2017.godine isplatom dosudjene pravične naknade.

50. Savićević protiv Crne Gore (predstavka br. 33657/10)

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 Konvencije, koja se odnosi na neizvršavanje pravosnažne presude donijete u korist podnosioca predstavke i povrede člana 13, te člana 1 Protokola 1 Konvencije. Period neizvršavanja presude teče od 28.04.2009.godine i do momenta podnošenja predstavke trajao je 6 godina i 7 mjeseci i još uvijek je u toku. Potpisana je

jednostrana deklaracija dana 15. decembra 2016.godine, dok je postupak izvršenja po istoj završen 15.03..2017.godine isplatom dosudjene pravične naknade.

51. Vlahović Z. protiv Crne Gore (predstavka br. 62444/10)

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 Konvencije, koja se odnosi na neizvršavanje pravosnažnih presuda donijetih u korist podnosioca predstavke, i povreda članova 13 i 14 Konvencije. Period neizvršenja presuda teče od 12.04.2011.godine, odnosno, 29.03.2010.godine i do momenta podnošenja predstavke trajali su 4 godine i 7 mjeseci, odnosno, 5 godina i 8 mjeseci. Postupak izvršenja presuda je još uvijek u toku. Potpisana je jednostrana deklaracija dana 15. decembra 2016.godine, dok je postupak izvršenja po istoj završen 15.03..2017.godine isplatom dosudjene pravične naknade.

52. Bulatović protiv Crne Gore (predstavka br. 32557/11)

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 Konvencije, koja se odnosi na neizvršavanje pravosnažne presude donijete u korist podnosioca predstavke. Period neizvršenja parničnr presude koja je predmet pritužbe u predstavci je 3 godine a u pitanju je izvršenje koje je bilo u nadležnosti MUP-a (sastavljanje nove konačne liste za raspodjelu stanova). Postupak zaključivanja prijateljskog poravnanja je okončan tokom 2017 goine a postupak izvršenja po istoj završen 15.09.2017.godine isplatom dosudjene pravične naknade.

53. Kadić protiv Crne Gore (predstavka br. 56175/13)

Povod za podnošenje predstavke jeste povreda člana 6 Konvencije, koja se odnosila na neizvršavanje pravosnažne presude donijete u korist podnosioca predstavke i povrede člana 13 Konvencije. Period neizvršenja presude teče od 18.02.2008.godine i do momenta podnošenja predstavke trajao je 7 godina i 9 mjeseci. Zaključeno je prijateljsko poravnanje dana 17. novembra 2016.godine, dok je postupak izvršenja po istoj završen 17.02.2017.godine isplatom dosudjene pravične naknade.

54. Gaj Rašović d.o.o. protiv Crne Gore (predstavka br. 45638/13)

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 Konvencije, koja se odnosi na neizvršavanje pravosnažne presude donijete u korist podnosioca predstavke, te članova 14 i 1 Protokola 12 Konvencije. Period neizvršenja presude teče od 28.05.2001.godine i okončan je 19.09.2012.godine presudom Vrhovnog suda Crne Gore Rev. br. 575/12. Donešena je jednostrana deklaracija dana 15.12.2016.godine i postupak izvršenja po istoj je završen 15.03.2017.godine isplatom dosudjene pravične naknade.

55. Glavatović protiv Crne Gore (predstavka br. 26461/07)

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 Konvencije, koja se odnosi na suđenje u razumnom roku i izvršenje pravosnažne presude donijete u korist podnosioca predstavke i člana 13 Konvencije. Period neizvršenja presude teče od 16.04.1993.godine i još uvijek je u toku. Zaključeno je prijateljsko poravnanje dana 01. decembra 2016.godine i postupak izvršenja po istoj je završen 15.03.2017.godine isplatom dosudjene pravične naknade.

56. Vratnica protiv Crne Gore (predstavka br. 45470/13)

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 Konvencije, koja se odnosi na suđenje u razumnom roku i izvršenje pravosnažne presude donijete u korist podnosioca predstavke i člana 13 Konvencije. Period neizvršenja presude teče od 18.01.2010.godine i trajao je 1 godinu i 5 mjeseci, a okončan je 20.06.2011.godine odlukom Komisije za rješavanje stambenih odnosa br. 10-206. Donešena je jednostrana deklaracija dana 15. decembra 2016.godine i postupak izvršenja po istoj je završen 15.03.2017.godine isplatom dosudjene pravične naknade.

57. Salaj i dr. protiv Crne Gore (predstavka br. 62897/13)

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 Konvencije, koja se odnosi na neizvršavanje pravosnažne presude donijete u korist podnosioca predstavke, te članova 13 i 1 Protokola 1 Konvencije. Period neizvršenja presude teče od 01.02.1986.godine i okončan je 02.04.2013.godine presudom Vrhovnog suda Crne Gore Rev. br. 307/13. Donešena je jednostrana deklaracija dana 15.12.2016.godine i postupak izvršenja po istoj je okončan 15.03.2017.godine isplatom dosudjene pravične naknade.

58. Pavlović protiv Crne Gore (predstavka br. 58861/11)

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 Konvencije, koja se odnosi na neizvršavanje pravosnažne presude donijete u korist podnosioca predstavke. Period neizvršenja presude teče od 1997.godine i okončan je presudom Vrhovnog suda Crne Gore Rev. br. 710/11 od 28.06.2011.godine. Zaključeno je prijateljsko poravnanje dana 15.06.2017.godine i postupak izvršenja po istoj je završen 15.09.2017.godine isplatom dosudjene pravične naknade.

59. Šćepović protiv Crne Gore (predstavka br. 14561/08)

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 Konvencije, koja se odnosi na suđenje u razumnom roku i izvršenje pravosnažne presude donijete u korist podnosioca predstavke, i članova 13 i 1 Protokola 1 Konvencije. Predmet spora je bio tužbeni zahtjev podnosioca predstavke u vezi isplate naknade ličnog dohotka. Postignut je dogovor o pravnanju dana 01.decembra 2016.godine, kao i isplata po pravosnažnoj presudi P.br.688/97 od 19.11.1997.godine. Postupak izvršenja po postignutom poravananju je završen 01.03.2017.godine isplatom dosudjene pravične naknade i isplatom dosudjenog iznosa po nacionalnoj pravosnažnoj i izvršnoj presudi sa pripadajućim kamatama. Medjutim zbog pogrešnog obračuna i preračunavanja dinara u marke a onda u eure od strane Centralne banke pristupilo se reviziji obračuna čija razlika će biti isplaćena u narednoj godini.

60. Bulatović i 4 dr. protiv Crne Gore – bivših 5 radnika „Radoja Dakića“(predstavka br. 15577/10)

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 Konvencije, koja se odnosi na suđenje u razumnom roku i izvršenje pravosnažne presude donijete u korist podnosioca predstavke, i članova 13 i 1 Protokola 1 Konvencije. Predmet spora je bio tužbeni zahtjev podnosilaca predstavke u vezi isplate novčanih potraživanja u odnosu na preduzeće „Radoje Dakić“. Postignut je dogovor o poravnanju dana 01. decembra 2016.godine, kao i isplata po pravosnažnoj presudi P.br. 1561/05 od 14.04.2006.godine (I.br. 1801/06 od 05.06.2006.godine i I.br.875/06 od 13.06.2008.godine), za svih pet podnosilaca predstavke. Postupak izvršenja po postignutom poravananju je završen 01.03.2017.godine. isplatom dosudjene pravične naknade i

isplatom dosudjenog iznosa po nacionalnoj pravosnažnoj i izvršnoj presudi sa pripadajućim kamatama.

61. *Kastratović protiv Crne Gore (predstavka br. 62483/10)*

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 Konvencije, koja se odnosi na suđenje u razumnom roku i izvršenje pravosnažne presude donijete u korist podnosioca predstavke, i članova 13 i 1 Protokola 1 Konvencije. Predmet spora je bio tužbeni zahtjev podnosioca predstavke u vezi isplate naknade štete u odnosu na preduzeće GP „Obnova“, iz Pljevalja. Postignut je dogovor o poravnanju dana 01. decembra 2016.godine, kao i isplata po pravosnažnoj presudi P.br. 1888/04 od 16.06.2006.godine. Postupak izvršenja po postignutom poravnanju je završen isplatom dosudjene pravične naknade 01.03.2017.godine.

62. *Ćorović protiv Crne Gore (predstavka br. 16901/12)*

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 Konvencije, koja se odnosi na izvršenje pravosnažne presude donijete u korist podnosioca predstavke. U odnosu na Crnu Goru period neizvršenja presude je trajao 6 godina i 6 mjeseci, a okončan je presudom Vrhovnog suda Crne Gore Kzp.br. 42/10 od 06.09.2010.godine. Postupak izvršenja po postignutom poravnanju je završen isplatom dosudjene pravične naknade 07.12.2017.godine.

63. *Kljajević i dr. protiv Crne Gore (predstavka br. 32645/11)*

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 Konvencije, koja se odnosi na neizvršavanje pravosnažne presude donijete u korist podnosioca predstavke. Period neizvršenja presude teče od 1998.godine i okončan je presudom Vrhovnog suda Crne Gore Rev.br. 406/10 od 19.10.2010.godine. Postupak prijateljskog poravnanja nije postignut već se pristupilo donošenju jednostrane deklaracije po kojoj je donijeta Odluka 28.09.2017 a izvršena je 28.12.2017.godine isplatom dosudjene pravične naknade

64. *Rakočević protiv Crne Gore (predstavka br. 68938/12)*

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 Konvencije, koja se odnosi na dužinu trajanja postupka i člana 13 Konvencije (nedostatak efektivnog domaćeg pravnog lijeka). Postupak je započet 11.10.1999.godine, a u odnosu na Crnu Goru od ratifikacije Konvencije,

odnosno od 03.03.2004.godine. Postupak je trajao 8 godina i 7 mjeseci, a isti je okončan 31.10.2012. godine kada je Osnovni sud u Kolašinu zaključio sudske poravnaje u predmetu P. br. 210/99. Postupak izvršenja po postignutom poravananju je završen 15.09.2017.godine. isplatom dosudjene pravične naknade.

65. *Minić B. protiv Crne Gore (predstavka br. 31745/13)*

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 Konvencije, koja se odnosi na dužinu trajanja postupka, i člana 13 Konvencije (nedostatak efektivnog domaćeg pravnog lijeka). Iako je postupak započet 05.03.2002.godine, trajanje postupka se računa u odnosu na Crnu Goru od ratifikacije Konvencije, odnosno od 03.03.2004.godine. Postupak je trajao 12 godina i 7 mjeseci i još uvijek je u toku. Postupak izvršenja po postignutom poravananju je završen 15.09.2017.godine. isplatom dosudjene pravične naknade.

66. *Jovičević protiv Crne Gore (predstavke br. 45469/13)*

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 Konvencije, koja se odnosi na izvršenje pravosnažne presude donijete u korist podnosioca predstavke. Period neizvršenja presude tekao je od 31.12.2006.godine do donošenja presude Vrhovnog suda Crne Gore Rev.br. 1026/12 od 20.12.2012. godine, odnosno 5 godina, 11 mjeseci i 21 dan. Postupak izvršenja po postignutom poravananju je završen 15.09.2017.godine. isplatom dosudjene pravične naknade.

V PRESUDE I ODLUKE EVROPSKOG SUDA u odnosu na Crnu Goru u 2017. godini

Tokom izvještajnog perioda, Evropski sud je u odnosu na Crnu Goru odlučio u 19 predmeta. Putem presude odlučio je u trinaest (13) predmeta i to „*Mirković i tri dr. protiv Crne Gore*“, „*Djuković protiv Crne Gore*“, „*Svorcan protiv Crne Gore*“, „*Tomašević protiv Crne Gore*“, „*Jovović protiv Crne Gore*“, „*Sineks d.o.o protiv Crne Gore*“, „*Vučinić protiv Crne Gore*“, „*Randjelović protiv Crne Gore*“, „*Nedić protiv Crne Gore*“, „*Tripčević protiv Crne Gore*“, „*Antović/Mirković protiv Crne Gore*“, „*Alković protiv Crne Gore*“ i „*Dimitrijević protiv Crne Gore*“, dok je donio šest (6) odluka o neprihvatljivosti predstavke i to u predmetima:

“Šćepanović protiv Crne Gore”, “Minić Darinka protiv Crne Gore”, “Darmanović protiv Crne Gore”, “Petrović protiv Crne Gore”, “Ćalović protiv Crne Gore” i “Kolosov protiv Crne Gore”.

1. Presude

- *Mirković i tri dr. protiv Crne Gore (predstavka br. 33781/15,34369/15 I 34371/15 presuda od 07.03.2017.godine)*

U konkretnom predmetu se nalaze ukupno 4 predstavke koje su državljani Crne Gore Mirković Stanka i Mirković Oliver, kao i državljani Srbije Marjanović Darinka i Mirković Igor podnijeli protiv Crne Gore. Evropski sud je odlučio da spoji predstavke, proglasi prihvatljivim i donese jedinstvenu presudu. Povod za podnošenje predstavke jesu pritužbe podnosilaca na dužinu trajanja upravnog postupka i u tom smislu na povredu člana 6 i nedostatak efektivnog pravnog lijeka u smislu ubrzanja postupka pred organima uprave i Upravnim sudom Crne Gore, odnosno povredu člana 13 Konvencije. Presudu u ovom predmetu Sud je donio 7.marta 2017.godine. Predmet predstavke je postupak eksproprijacije započet 2004.godine od strane podnosilaca predstavke pred upravnim organima Crne Gore, međutim kao period koji je Sud uzeo u razmatranje je period od 10 godina, 6 mjeseci i 11 dana u kom period su od strane domaćih sudova donijete 21 odluke na raznim nivoima uključujući i 2 presude Vrhovnog suda Crne Gore po vanrednim pravnim lijekovima. Predmet je 9 puta vraćan na ponovno odlučivanje, isti je i dalje u radu pred prvostepenom komisijom Ministarstva finansija. Evropski sud je u presudi utvrdio da je došlo do povrede člana 6 stav 1 i člana 13 Konvencije smatrajući da niti kompleksnost predmeta niti ponašanje podnosilaca predstavke nisu doprinijeli dužini trajanja postupka, niti postoje adekvatna objašnjenja za odlaganje postupanja u predmetu koje je prouzrokovano više puta vraćanje predmeta na ponovno odlučivanje, nalazeći da ne postoji u nacionalnom pravnom sistemu efikasan pravni lijek za ubrzanje postupka pred upravnim organima. Presudom je tužena država obavezana da u roku od tri mjeseca od dana kada ova presuda postane konačna isplati prvom, drugom i trećem podnosiocu predstavke ukupno 1.560,00 eura, a posebno četvrtom podnosiocu 1.560,00 eura uvećano za sve takse i poreze koji mogu nastati na ime nematerijalne štete, kao i 625,00 eura na ime troškova i izdataka, uvećano za sve takse i poreze koji mogu nastati za podnosioca predstavke.

➤ *Djuković protiv Crne Gore (predstavka br.38419/08 presuda od 13.juna 2017)*

Povod za podnošenje predstavke su parnični i vanparnični postupci koji su vođeni, a neki se još vode, pred Osnovnim sudom u Baru. Podnosilac predstavke smatra da mu je povrijeđeno pravo na suđenje u razumnom roku iz člana 6 i pravo na djelotvorni pravni lijek iz člana 13 Evropske konvencije zbog dužine trajanja postupka i nedostatka djelotvornih pravnih sredstava. Sud je utvrdio dvije grupe građanskih postupaka i u odnosu na jednu grupu predstavku je proglasio očigledno neosnovanom (*manifestly ill-founded*), dok je u odnosu na drugu grupu građanskih postupaka utvrdio povredu člana 6 stav 1. Takođe je našao da nije bilo povrede člana 13 Konvencije. Presudom je tužena država obavezana, da u roku od tri mjeseca od dana kada ova presuda postane konačna, isplati podnosiocu predstavke ukupno 5.400,00 eura na ime nematerijalne štete i po osnovu troškova postupka 100,000 eura, dok je zahtjev za pravičnim zadovoljenjem u vidu materijalne štete odbacio.

➤ *Svorcan protiv Crne Gore – vodeći predmet Šćepanović i 22 dr.(predstavka br.1253/08 presuda od 13.juna 2017)*

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 stav 1 Konvencije koja se odnosila na dužinu trajanja građanskog postupka koji je trajao 13 godine i 11 mjeseci, od kojih se samo pred Vrhovnim sudom Crne Gore postupak vodio 3 godine i 8 mjeseci. Kao i u prethodnoj predstavi dužina trajanja navedenog postupka računa se od 03.03.2004. godine, *ratione temporis*, od dana ratifikacije Evropske konvencije, iako je postupak započet 30.12.1997.godine. Postupak se vodio radi utvrđivanja prava svojine i isti je okončan donošenjem presude Vrhovnog suda Crne Gore Rev.br. 25/06 od 14.02.2008.godine. Sud je utvrdio „nerazumno odlaganje pred Vrhovnim sudom Crne Gore” i po tom osnovu utvrdio povredu člana 6 stav 1 Konvencije koja se odnosi na dužinu trajanja postupka pred tim sudom. Presudom je tužena država obavezana, da u roku od tri mjeseca od dana kada ova presuda postane konačna, isplati podnosiocu predstavke ukupno 1.200,00 eura na ime nematerijalne štete i po osnovu troškova postupka 100,00 eura, dok je zahtjev za pravičnim zadovoljenjem u vidu materijalne štete odbacio.

- *Tomašević protiv Crne Gore – vodeći predmet Šćepanović i 22 dr. (predstavka br.7096/08 presuda od 13 juna 2017.godine)*

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 stav 1 Konvencije koja se odnosila na dužinu trajanja građanskog postupka koji je još uvijek u toku pred Osnovnim sudom u Herceg Novom. Postupak je započet 09.08.2004.godine, a vodi se radi utvrđenja suvlasništva na stanu u Herceg Novom. Sud je utvrdio da sporni postupci nijesu bili naročito kompleksni da bi opravdali neaktivnost domaćih sudova te da nijesu ispunili zahtjev „razumnog roka“. Utvrdio je povredu člana 6 stav 1 Konvencije. Presudom je tužena država obavezana, da u roku od tri mjeseca od dana kada ova presuda postane konačna, isplati podnosiocu predstavke ukupno 4.200,00 eura na ime nematerijalne štete i po osnovu troškova postupka 100,00 eura, dok je zahtjev za pravičnim zadovoljenjem u vidu materijalne štete odbacio.

- *Jovović protiv Crne Gore-vodeći predmet Glavatović i 2 dr. (predstavka br.46689/12 presuda od 18.jula 2017.godine)*

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 Konvencije, koja se odnosi na suđenje u razumnom roku i izvršenje pravosnažne presude donijete u korist podnosioca predstavke. Period neizvršenja presude teče od 27.07.2009.godine i trajajo je 4 godine i 3 mjeseca, a okončan je 18.10.2013.godine rješenjem Osnovnog suda u Podgorici I.br. 4566/09. Sud je prihvatio tvrdnje Vlade i utvrdio da u konkretnom slučaju neizvršenje presude u odnosu na jednog dužnika ne može se pripisati državi te po tom osnovu nije bilo povrede člana 6 stav 1 i u tom smislu taj dio predstavke proglasio neprihvatljivim, dok je u odnosu na drugog dužnika utvrdio povredu člana 6 stav 1 Konvencije. Međutim presudom tužena država nije obavezana na određene novčane isplate jer ih je Sud odbacio uvažavajući argument Vlade.

- *Sineks d.o.o protiv Crne Gore (predstavka br.44354/08 presuda 18.jul 2017.godine)*

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6, 13 i člana 1 protokola 1 Konvencije, koja se odnosi na dužinu trajanja upravnog postupka koji je počeo još 2004.godine i još je u toku pred Upravom za nekretnine Berane, a predmet spora je ugovor o fiducijarnom prenosu prava svojine a u pitanju su dva upravna postupka koja se tiču po vidjenju Suda istog pitanja. Sud je utvrdio povredu člana 13 Konvencije zajedno sa članom 6 stav 1 Konvencije zbog nedostatka

djelotvornog pravnog lijek u domaćem zakonodavstvu koje se tiče upravnih postupaka. Kada je u pitanju član 1 Protokola 1 Sud je utvrdio da je taj zahtjev preuranjen i mora se odbaciti zbog neiscrpljivanja domaćih pravnih lijekova.. Presudom je tužena država obavezana, da u roku od tri mjeseca od dana kada ova presuda postane konačna, isplati podnosiocu predstavke ukupno 5.500,00 eura na ime nematerijalne štete i po osnovu troškova postupka 500,00 eura, dok je zahtjev za pravičnim zadovoljenjem u vidu materijalne štete odbacio.

- *Vučinić protiv Crne Gore -vodeći predmet Šćepanović i 22 protiv Crne Gore (predstavka br.44533/10 presuda od 05.septembra 2017)*

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 Konvencije koja se odnosi na dužinu trajanja nekoliko građanskih postupaka koji su trajali preko 12 godina , od čega samo pred jednom žalbenom instancom 3 godine i 5 mjeseci (Višim sudom u Podgorici) . Trajanje postupka se u odnosu na Crnu Goru računa od 03.03.2004.godine, *ratione temporis*, tj. od dana ratifikacije Evropske konvencije iako je jedan od postupaka započet 29.12.1998.godine. Predmet postupka je bio naknada štete zbog nemogućnosti obavljanja djelatnosti i ostvarivanja dobiti. Po konkretnoj predavci Sud je odlučio tako što je jedan dio predstavke proglasio neprihvatljivim uvažavajući argumente Vlade koji su se odnosili na dio građanskih postupaka koje je podnosilac vodio pred domaćim sudovima,dok je u odnosu na ostale postupke odlučio da postoji povreda člana 6 stav 1 koja se odnosi na dužinu trajanja tih postupaka. Presudom je tužena država obavezana, da u roku od tri mjeseca od dana kada ova presuda postane konačna, isplati podnosiocu predstavke ukupno 500,00 eura na ime nematerijalne štete i po osnovu troškova postupka 500,00 eura,dok je zahtjev za pravičnim zadovoljenjem u vidu materijalne štete odbacio.

- *Randjelović protiv Crne Gore (predstavka br. 66641/10 presuda od 19.septembra 2017)*

Povod za podnošenje predstavke jeste potapanje broda „Miss Pat“ na otvorenom moru u noći između 15 i 16 avgusta 1999.godine,kojom prilikom su stradala 104 lica romske nacionalnosti i krivični postupak koji se vodio skoro 18 godina pred višim sudom u Podgorici. Predstavka je podnijeta od strane trinaest državljana Srbije, od kojih je jedan takođe i državljanin Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije, 23. marta 2011. godine inače srodnika žrtava koji su smatrali da im je povrijedjeno pravo na život garantovano članom 2, te pravo iz

člana 3 koje garantuje efikasnu i djelotvornu istragu, pravo na pravično sudjenje iz člana 6, pravo na djelotvorno pravno sredstvo iz člana 13 i pravo iz člana 14 Konvencije koje zabranjuje svaki vid diskriminacije u sprovođenju konvencijskih prava. U odnosu na dvanaest podnosilaca predstavke Sud je prihvatio pravnu argumentaciju zastupnika Vlade i u odnosu na njih odbacio predstavke i izbrisao ih sa liste predmeta. Predstavku jedanaeste podnositeljke je prihvatio i u odnosu na nju utvrdio povredu procesnih aspekata člana 2 Konvencije. Ova povreda se odnosi da je obaveza države da štiteći pravo na život, istraži smrt ne samo državnih službenika nego i nepoznatih pojedinaca u kom smislu je istraga bila neefikasna i nedjelotvorna jer se duži vremenski period kasnilo u sprovođenju određenih istražnih radnji što je rezultiralo i kašnjenjem u podizanju optužnice. Sud je naglasio, *da dužina trajanja postupaka istražnih i krivičnih je snažan pokazatelj da su postupci imali nedostatke do mjere ustanovljavanja povreda procesnih obaveza tužene države po osnovu člana 2 Konvencije.* U ovom predmetu kao zainteresovana strana umiješala se Vlada Srbije i NVO Romski centar. Presudom je tužena država obavezana, da u roku od tri mjeseca od dana kada ova presuda postane konačna, isplati ovoj podnositeljki predstavke 12.000,00 eura na ime nematerijalne štete i po osnovu troškova postupka ukupno 500,00 eura, dok je zahtjev za pravičnim zadovoljenjem u vidu materijalne štete odbacio.

➤ *Nedić protiv Crne Gore (predstavka br.15612/10 presuda od 10.oktobra 2017)*

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 stav 1 Konvencije koja se odnosi na dužinu trajanja upravnog postupka koji još uvijek traje (preko 10 godina). Postupak je započet 2005.godine i vodio se radi ostvarivanja prava na odštetu za oduzetu imovinu (postupak restitucije) a okončan je obacivanjem njegove Ustavne žalbe 2015.godine. Sud je utvrdio da sporni postupak iako nije bio naročito kompleksan da bi opravdao neaktivnost domaćih upravnih organa i sudova i nije ispunio zahtjev „razumnog roka“. Utvrdio je povredu člana 6 stav 1 Konvencije. Presudom je tužena država obavezana, da u roku od tri mjeseca od dana kada ova presuda postane konačna, isplati podnosiocu predstavke ukupno 1.500,00 eura na ime nematerijalne štete i po osnovu troškova postupka 500,00 eura, dok je zahtjev za pravičnim zadovoljenjem u vidu materijalne štete odbacio.

- *Tripčevići protiv Crne Gore (predstavka br.80104/13 presuda od 07. Novembra 2017.godine)*

Povod za podnošenje predstavke je postupak koji se vodio pred Osnovnim sudom u Kotoru i Višim sudom u Podgorici. Podnosilac predstavke se žalio na povredu člana 6 Konvencije zbog nemogućnosti pristupa sudu, smatrajući odluku Višeg suda u Podgorici proizvoljnom jer je njegovo pravno sredstvo-tužbu zbog smetanja posjeda odbacio kao neblagovremenu. Takođe se žalio na povredu člana 1 Protokola 1 zbog proizvoljnog miješanja u njegova imovinska prava, međutim ovaj dio predstavke Sud je odbacio kao neprihvatljiv. Sud je u svojoj presudi utvrdio da je *obaveza sudova da obrazlože svoje odluke* a što je u konkretnom slučaju izostalo i smatra odluku Višeg suda očigledno neobrazloženom. Utvrdio je povredu člana 6 stav 1 Konvencije ali nije dosudio pravičnu nadoknadu ni materijalne ni nematerijalne štete, niti je dosudio troškove postupka iako je to podnosilac predstavke tražio u kom smislu je uvažio argumente Vlade.

- *Antović/Mirković protiv Crne Gore (predstavka br.70838/13 presuda od 28.novembra 2017.godine)*

Povod za podnošenje predstavke je parnični postupak koji se vodio pred osnovnim sudom u Podgorici po tužbi podnosioca predstavke inače profesora Univerziteta Crne Gore. Podnosioci su smatrali da im je povrijeđeno pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života iz člana 8 jer je uprava prirodno-matematičkog fakulteta, na kome su inače zaposleni, nezakonito postavila i koristila video nadzor u amfiteatrima, gdje se održavaju predavanja studentima. Sud je utvrdio da su amfiteatri radna mjesta profesora i da video nadzor, bilo javni bilo tajni, mora biti razmatran kao značajno miješanje u privatni život zaposlenog i stoga predstavlja miješanje u smislu člana 8. Relevantni domaći zakoni eksplicitno predviđaju da određeni uslovi moraju biti ispunjeni prije nego se pribjegne uvodjenju kamera i video nadzora a što nije bilo ispunjeno u konkretnom slučaju. Utvrdio je povredu člana 8 Konvencije. Presudu prati i izdvojeno mišljenje dvoje sudija koji su bili članovi vijeća. Presudom je tužena država obavezana, da u roku od tri mjeseca od dana kada ova presuda postane konačna, isplati obojici podnosioca predstavke po 1.000,00 eura na ime nematerijalne štete i po osnovu troškova postupka ukupno 1.669,50 eura.

➤ *Alković protiv Crne Gore (predstavka br.66895/10 presuda od 05.decembra 2017.godine)*

Povod za podnošenje predstavke je navodna povreda člana 8 Konvencije (pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života), člana 9 (sloboda misli, savjesti i vjeroispovijesti), člana 13 (pravo na djelotvorni pravni lijek) i povredu člana 14 Konvencije (zabrana diskriminacije), odnosno na propust vlasti da efikasno istraže niz etičkih i religiozno motivisanih napada protiv podnosioca predstavke, koja su počinila određena fizička lica između 26. maja i 22. septembra 2009.godine. Nekoliko je krivičnih postupaka koji su bili pred domaćim sudskim i tužilačkim organima obuhvaćeno predstavkom. Sud je našao da način na koji su sprovedeni mehanizmi krivičnog prava na konkretan slučaj, od strane pravosudnih organa bio manjkav do mjere koja predstavlja povredu obaveza tužene države na osnovu člana 8 Konvencije i utvrdio je povredu člana 8 u vezi sa članom 14 Konvencije, dok je utvrdio da nema potrebe da ispituje pritužbe po osnovu člana 9 i 13 Konvencije. Presudom je tužena država obavezana, da u roku od tri mjeseca od dana kada ova presuda postane konačna, isplati podnosiocu predstavke 6.000,00 eura na ime nematerijalne štete i po osnovu troškova postupka ukupno 5.000,00 eura, dok je odbacio zahtjev za pravičnim zadovoljenjem materijalne štete.

➤ *Dimitrijević protiv Crne Gore (predstavka br. 17016/16 presuda od 12 decembra 2017.godine)*

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 stav 1 Konvencije, koja se odnosi na dužinu trajanja gradjanskog postupka koji se računa od 07.09.2005.godine, i trajao je 7 godina, odnosno do dana donošenja presude Vrhovnog suda Crne Gore Rev.br. 597/12 od 12.09.2012.godine. Sud je utvrdio da sporni postupci nijesu bili naročito kompleksni da bi opravdali neaktivnost domaćih sudova te da nijesu ispunili zahtjev „razumnog roka“. Utvrdio je povredu člana 6 stav 1 Konvencije ali nije dosudio pravičnu nadoknadu ni materijalne ni nematerijalne štete, niti je dosudio troškove postupka iako je to podnosilac predstavke tražio u kom smislu je uvažio argumente Vlade.

2. Odluke o neprihvatljivosti

- *Šćepanović protiv Crne Gore (predstavka br. 34817/07 odluka od 19 januara 2017.godine)*

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 stav 1 Konvencije koja se odnosila na dužinu trajanja građanskog postupka. Naime, iako je postupak započet 31.01.1994. godine, u konkretnom slučaju, u odnosu na Crnu Goru, postupak teče, *ratione temporis*, od dana ratifikacije Evropske konvencije, odnosno od 03.03.2004.godine. Postupak se vodio radi utvrđivanja prava svojine i okončan je 31.01.2013.godine donošenjem presude Vrhovnog suda Crne Gore Rev.br. 9/13 od 31.01.2013.godine. Iz navedenog proizilazi da je isti trajao 8 godina i 11 mjeseci. Nakon izjavljenog prigovora i izjašnjenja Zastupnika na podnijetu predstavku, podnosilac je odustao od svoje predstavke o čemu je obavijestio Sud. Donijeta je odluka Suda u smislu člana 37 stav 1 tačka (a) Konvencije i predmet je skinut sa liste.

- *Minić Darinka protiv Crne Gore (predstavka br.23644/12, odluka od 15. juna 2017.godine)*

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 stav 1 Konvencije koja se odnosila na dužinu trajanja građanskog postupka pred domaćim pravosudnim organima, povredu prava na pristup sudu i sa tim u vezi povreda prava na imovinu iz člana 1 Protokola 1 uz Konvenciju, po kom osnovu je podnosilac zahtijevao naknadu materijalne i nematerijalne štete u iznosu od 1.050.000,00 eura. Nakon izjavljenog prigovora i izjašnjenja Zastupnika na podnijetu predstavku, podnosilac predstavke nije odgovarao na podnijeta izjašnjenja. Donijeta je odluka suda u smislu člana 37 stav 1 tačka (a) Konvencije i predmet je skinut sa liste.

- *Darmanović Pavle i Vujica protiv Crne Gore, (predstavka br. 13822/12 odluka od 20.07.2017.godine)*

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 Konvencije, koja se odnosi na dužinu trajanja građanskog postupka, koji je trajao 7 godina i 10 mjeseci. Iako je postupak započet 26.06.1995.godine, u konkretnom slučaju, u odnosu na Crnu Goru, postupak teče, *ratione*

temporis, od dana ratifikacije Evropske konvencije, odnosno od 03.03.2004.godine; a vodio se jer su podnosioci predstavke smatrali da su domaći sudovi u svojim presudama netačno i nepotpuno utvrdili stvarno i činjenično stanje i pogrešno i na štetu istih tumačili pravnu instituciju svojine na stambenom porodičnom objektu. Postupak je okončan presudom Vrhovnog suda CG Rev.br.974/11 od 29.12.2011.godine.Evropski sud je prihvatio pravni argument Zastupnika Vlade Crne Gore o neispunjavanju uslova za prihvatljivost predstavke i ustanovio da je predstavka neprihvatljiva u skladu sa članom 35 stav 1 i 4 Konvencije.

➤ *Petrović protiv Crne Gore (predstavka br. 59049/11 Odluka 20.07.2017.godine)*

Povod za podnošenje predstavke je povreda člana 6 Konvencije, koja se odnosi na neizvršavanje pravosnažne presude donijete u korist podnosioca predstavke. Period neizvršenja presude teče od 01.12.2004.godine, trajao je 6 godina i 6 mjeseci, a okončan je presudom Vrhovnog suda Crne Gore Kž. I. br. 27/11 od 24.05.2011.godine. Sud je komunicirao Vladi predstavku na izjašnjenje. Zastupnik Vlade je dostavio svoje vidjenje predmeta i njegovu nespojivost sa Konvencijom na koje izjašnjenje podnosilac predstavke nije dao svoje argumente i odgovore.Sud je 20.07.2017.godine donio Odluku i skinuo predmet sa liste.

➤ *Ćalović protiv Crne Gore (predstavka 18667/11, odluka od 14.septembra 2017.godine)*

Povod za podnošenje predstavke je zaključenje ugovora između Uprave policije i mobilnog operatera M-tel za kojeg je podnosilac predstavke smatrao da predstavlja povredu člana 8 Konvencije (pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života). Podnositeljka predstavke i njena NVO su imale zaključen ugovor o korišćenju telefonskog broja i po njihovim tvrdnjama Uprava policije je imala mogućnost da direktno pristupi podacima korisnika, kod mobilnog operatera M-tel, bez ograničenja. Sud je Zastupniku Vlade dostavio predstavku na izjašnjenje, gdje su iznijeti kontra argumrnti koje je Sud prihvatio i u konkretnom slučaju proglasio predstavku g-đe Ćalović neprihvatljivom prihvatajući pravnu argumentaciju koju je u ovom međunarodnopravnom sporu iznijela Kancelarija zastupnika Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava. Naime, Sud je utvrdio da podnositeljka predstavke nije postupila u skladu sa pravilom 47 st.7 Poslovnika Evropskog suda i ustanovio da je predstavka neprihvatljiva u skladu sa članom 35 stav 1 i 4 Konvencije.

➤ Kolosov protiv Crne Gore

U konkretnom predmetu povod za podnošenje predstavke je postupak koji se vodio pred Osnovnim sudom u Kotoru i Višim sudom u Podgorici. Podnosilac predstavke se žalio na povredu člana 6 stav 1 i člana 1 Protokola 1, odnosno na povredu prava na pristup sudu, povredu prava na pravično suđenje i povredu prava na nesmetano uživanje svoje imovine. Sud je komunicirao Vladi predstavku na izjašnjenje. Zastupnik Vlade je dostavio svoje vidjenje predmeta, koje argumente je Sud prihvatio i 20.07.2017.godine donio Odluku ustanovljujući da je predstavka neprihvatljiva u skladu sa članom 35 stav 1 i 4 Konvencije.

VI DJELOTVORNOST PRAVNIH LIJEKOVA U DOMAĆEM NACIONALNOM SISTEMU

Za napomenuti je da je i tokom 2017.godine Evropski sud za ljudska prava kroz svoje presude i odluke, ispitujući dalje postojanje djelotvornosti pravnih lijekova koji postoje u nacionalnom pravnom sistemu Crne Gore i dalje na čvrstom stanovištu da u nacionalnom pravnom sistemu Crne Gore postoje efikasni i djelotvorni pravni lijekovi koji se odnose na dužinu trajanja postupaka i koje su podnosioci predstavki dužni da iscrpe prije nego se obrate Evropskom sudu. U tom smislu potvrdio je svoj stav o djelotvornosti ustavne žalbe od 20.marta 2015.godine (odnosno od presude „*Siništaj i dr protiv Crne Gore*“), tužbe za pravično zadovoljenje od 17. novembra 2016.godine (odnosno od presude „*Vučelić protiv Crne Gore*“) i Kontrolnog zahtjeva od 4.septembra 2013. godine (odnosno od presude „*Vukelić protiv Crne Gore*“). Medjutim i pored ove činjenice kako i prethodnih godina tako i tokom 2017.godine kroz svoje Presude, u kojima je utvrdio povredu člana 6 Konvencije, Sud je iznio svoja zapažanja kada je u pitanju djelotvornost odredjenih pravnih lijekova u upravnom postupku odnosno postupku koji se vode pred upravnim organima a prije nego što se obrate tužbom Upravnom sudu i konstatovao „ *da pravni lijekovi čija je djelotvornost od strane Suda priznata u nacionalnom pravnom sistemu nemaju takav karakter kada je u pitanju upravni postupak koji se vodi pred organima uprave i ne mogu se smatrati efektivnim pravnim lijekom u smislu postupaka koji se vode pred različitim upravnim organima*“

VII OBAVEZE CRNE GORE VEZANE ZA IZVRŠENJE PRESUDA EVROPSKOG SUDA ZA LJUDSKA PRAVA

Obaveza izvršenja konačnih presuda Evropskog suda je ustanovljena izvorno Konvencijom o ljudskim pravima i to članom 46 stav 1, dok obaveza izvršenja uslova koji su navedeni u odlukama o prijateljskim poravnanjima propisana je članom 39 stav 4 Konvencije. Ove odredbe Konvencije nijesu posebno razradjene u domaćem zakonodavstvu osim što se u Uredbi o zastupniku CG pred ESLJP u dijelu koji se tiče nadležnosti Zastupnika navodi „ *da ako je presudom Evropskog suda za ljudska prava utvrđeno da je Crna Gora povrijedila odredbe Konvencije, Zastupnik se stara o izvršavanju presude i o tome izvještava Komitet ministara Savjeta Evrope.*”

Ovaj dio obavljanja poslova predstavljaju veoma važan i značajan aspekt u radu Zastupnika i Kancelarije iz njegove nadležnosti. Sve države potpisnice imaju pravnu obavezu povinovati se presudama i odlukama Evropskog suda i preduzeti sve mjere kojima će popraviti utvrdjene povrede ljudskih prava koja je utvrdio Sud.

U suprotnom, ukoliko se ne bi izvršile ove međunarodne obaveze posljedice koje nastanu su pravno-političke prirode. Ukoliko se ne izvršavaju Rezolucije donijete po tom pitanju ili država uporno odbija da izvrši neku konkretnu presudu u krajnjem može doći do novog postupka pred sudom u kojem bi Komitet ministara tražio da Sud utvrdi povredu čl.46.st.1 Konvencije a što se negativno odražava na međunarodni ugled države u pogledu poštovanja ljudskih prava.

U skladu sa Opštim principima nadzora za izvršenje presuda Evropskog suda za ljudska prava (dokument GT-DH-PR(A) 2008(001)), usvojenim od strane Komiteta ministara Savjeta Evrope, obaveza za izvršenje i preduzimanje mjera nastaje za državu članicu od dana kada presuda postane pravosnažna (*final*).

Percepcija javnosti, uključujući i same podnosiocce predstavki ali i veći dio stručne javnosti, jeste da se presude Evropskog suda izvršavaju isplatom dosuđenih novčanih naknada podnosiocima predstavki što je potpuno pogrešno shvatanje. Isplata novčanih naknada samo je

jedan od elemenata izvršenja presuda i predstavlja najopipljiviju posljedicu za državu jer se isplata vrši iz budžeta, a u stvarnosti je to najmanji i najlakši dio za sprovođenje. Ovo iz razloga što je osnovna svrha izvršenja presuda Evropskog suda ispravljanje povreda ljudskih prava u odnosu na podnosioca predstavke i sprečavanje sličnih povreda u budućnosti.

U slučaju kada Evropski sud utvrdi da su organi javne vlasti države članice povrijedile neko od prava garantovano Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, za odgovornu državu nastaje obaveza u postupku nadzora nad izvršenjem presuda od strane Komiteta ministara Savjeta Evrope za preduzimanjem dvije vrste mjera, zavisno od samog sadržaja presude, pojedinačnih mjera (*individual measures*) a ukoliko Sud, postupajući po predstavi utvrdi postojanje tzv. „sistemskog problema” (*systemic problem*) odnosno problema unutar samog pravnog sistema države, od iste se zahtijeva preduzimanje generalnih mjera (*general measures*), kako bi se preventivno spriječio nastanak novih povreda konvencijskih prava u budućnosti. Ono što je važno jeste da se identifikuju „slabe tačke“ od strane državnih organa koje su prouzrokovale utvrđene povrede i da se preduzmu učinkovite mjere kako bi se uklonile i više ne bi ponovile.

U tom smislu, u toku 2017. godine Komitet ministara Savjeta Evrope je prihvatio Akcione planove i Akcione izvještaje koje je Kancelarija zastupnika podnijela na ocjenu i po tom osnovu zatvorio sledećih 12 (dvanaest) predmeta u odnosu na Crnu Goru donoseći konačne Rezolucije.

- *Stakić protiv CG, 1. februar 2017. Rezolucija broj CM/ResDH(2017) 38,*
- *Živaljević protiv Crne Gore, 1. februar 2017. Rezolucija broj CM/ResDH(2017) 35*
- *Novović protiv Crne Gore, 1. februar 2017. Rezolucija broj CM/ResDH(2017) 38,*
- *Bujković protiv Crne Gore, 1. februar 2017. Rezolucija broj CM/ResDH(2017) 38,*
- *Vukelić protiv Crne Gore, 1. februar 2017. Rezolucija broj CM/ResDH(2017) 36*
- *Bulatović protiv Crne Gore, 1. februar 2017. Rezolucija broj CM/ResDH(2017) 35,*
- *Mugoša protiv CG i Srbije, 10. maj 2017. Rezolucija broj CM/ResDH(2017) 141,*

- *Jovović protiv Crne Gore, 7. oktobar 2017. Rezolucija broj CM/ResDH(2017) 371,*
- *Svorcan protiv Crne Gore, 7. decembar 2017. Rezolucija broj CM/ResDH(2017) 411,*
- *Djuković protiv Crne Gore, 7. decembar 2017. Rezolucija broj CM/ResDH(2017) 412,*
- *Tomašević protiv Crne Gore, 7. decembar 2017. Rezolucija broj CM/ResDH(2017) 411,*
- *Mirković i dr. protiv Crne Gore 7. decembar 2017. Rezolucija broj CM/ResDH(2017) 151,*

Pred Komitetom ministara Savjeta Evrope se nalazi još 5 (pet) predmeta, čije su preporuke ispoštovane, a Akcioni planovi i izvještaji ocijenjeni kao dobri, te su isti predloženi za zatvaranje. Njihovo zatvaranje očekujemo tokom 2018. godine.

- *Sinex doo protiv Crne Gore*
- *Vučinić protiv Crne Gore*
- *Nedić protiv Crne Gore*
- *Tripčević protiv Crne Gore*
- *Dimitrijević protiv Crne Gore*

Takođe želimo da istaknemo da je u predmetu “*Siništaj protiv Crne Gore*” (predstavka broj 1451/10 presuda od 24.11.2015. godine) urađen Akcioni plan i podnijet nadzornom Komitetu na ocjenu i razmatranje 07. decembra 2016. godine. Kako se u konkretnom predmetu radilo o povredi člana 3 koja se odnosi na nedjelotvornost i neefikasnost istrage ovaj akcioni plan je dopunjavan tokom 2017. godine uglavnom sa podacima koji se odnose na rad tužilaštva. Postupak je i dalje u toku. U akcionom izvještaju navedene su individualne i generalne mjere koje su preduzete od strane državnih organa, a sve u cilju potpunog izvršenja presude Suda, kao i u predmetu “*Radunović i 2 dr. protiv Crne Gore* (predstavke broj 45197/13, 53000/13 i 73404/13 presuda od 25.10.2016. godine).

Donošenje finalnih Rezolucija od strane Komiteta ministara u toku 2017. godine ukazuje na nastavak pozitivnog trenda u izvršavanju odluka Evropskog suda za ljudska prava, što je

rezultiralo zatvaranjem velikog broja predmeta a i predstavljanju Crne Gore kao države koja još uvijek ima brzu reakciju domaćih organa u pogledu izvršenja pojedinačnih presuda.

Tokom 2017.godine Komitet Ministara nije stavio ni jedan predmet izvršenja presuda protiv Crne Gore pod pojačan nadzor.

Želim istaći da primarni cilj koji se želi postići u postupku izvršenja jeste prekinuti povredu Konvencije za konkretnog podnosioca predstavke na kojeg se odnosi presuda ili odluka i u najvećoj mjeri otkloniti negativne posljedice koje taj podnosilac trpi zbog povrede njegovih konvencijskih prava.

Kada su u pitanju postupci izvršenja po osnovu prijateljskog poravnanja ili jednostranih - unilateralnih deklaracija postupak izvršenja se sastoji jedino i isključivo od ispunjenja onih uslova na koje je država pristala prilikom prihvatanja prijateljskog poravnanja a što je sve unijeto u tekst deklaracije o prijateljskom poravnanju.

U zavisnosti od karaktera i prirode utvrđene povrede u presudi Evropskog suda, prilikom izrade akcionih planova i izvještaja Kancelarija zastupnika je u obavezi da kontaktira i komunicira sa predstavnicima domaćih organa i institucija čiji je rad u predmetnoj presudi bio podložan analizi i u čijem radu je ustanovljena povreda. Ovdje je uložen ogroman napor jer veoma često se kasni sa dostavom informacija i podataka Kancelariji zastupnika potrebnih za izradu akcionih planova i izvještaja a ponekad dostavljeni podaci ne predstavljaju kvalitetnu osnovu za njihovu izradu. Sve ovo, po mom vidjenju, je rezultat nerazumijevanja mehanizma Konvencije i postupaka koji se provode na osnovu Konvencije. No i pored teškoća sa kojim se susrijeće u radu prilikom izvršenja presuda Evropskog suda, uz maksimalano angažovanje svih resursa Kancelarije, radni učinak i napor svih uposlenih, Kancelarija je ispoštovala prekluzivne rokove i dostavljala Komitetu Ministara akcione planove i izvještaje na vrijeme.

Konačno, što se prije razvije svijest o postojanju međunarodne obaveze izvršenja presuda i odluka Evropskog suda i intezivira saradnja između nacionalnih organa po ovom pitanju brže i uspješnije će se izvršavati presude a to će dovesti i do povećanja standarda poštovanja ljudskih prava na nacionalnom nivou, što uzrokuje smanjenju broja predstavki odnosno smanjenju finansijske odgovornosti države Crne Gore po tom osnovu.

1. Isplata pravične naknade – kao dio postupka izvršenja

Radi izvršenja *PRESUDA* Evropskog suda (u kojima je utvrđena povreda) i *ODLUKA* donijetih po prijateljskim poravnanjima u kojima je dosuđena pravična naknada (nematerijalna i materijalna šteta) i koja je dospjela u izvještajnoj godini, država Crna Gora je iz budžeta ukupno isplatila **388.918,70 eura (trista osamdeset osam hiljada devesto osamnaest eura i sedamdeset centi) i to**

- po osnovu presuda iznos od **81.641.00 eura** (osamdeset jedna hiljada šesto četrdeset jedan eur)
- po osnovu prijateljskih poravnanja iznos od **279.647,70 eura** (dvjesta sedamdeset devet hiljada šestočetrdeset sedam eura i sedamdeset centi). Od ovog iznosa, iznos od **246.066,00 eura**, koji je isplaćen podnosiocima predstavki odnosi se na isplatu dosuđenog iznosa presudama nacionalnih sudova koje su ostale neizvršene sa obračunatim kamatama za period neizvršenja. Po osnovu jednostranih deklaracija iznos od **27.630,00 eura**

2. Diseminacija presuda i odluka Evropskog suda za ljudska prava

Sve presude i odluke donešene u predmetima protiv Crne Gore su prevedene od strane Kancelarije zastupnika sa engleskog na crnogorski jezik i objavljene u „Službenom listu Crne Gore“, sajtu Vrhovnog suda Crne Gore (<http://sudovi.me/vrhs/evropski-sud-esljp/odluke-protiv-crne-gore/>) i u Databazi, koja predstavlja regionalnu bazu presuda Evropskog suda za ljudska prava za Zapadni Balkan (<http://www.ehrdatabase.org/Index>), a sve radi upoznavanja šire crnogorske javnosti sa njihovim sadržajem. Kancelarija zastupnika objavljene presude i odluke protiv Crne Gore prosleđuju i svim državnim organima koji su učestvovali u donošenju odluka protiv kojih su podnošene predstavke, kako bi isti bili upoznati sa precedentim pravom Evropskog suda i kako bi evropski pravni standardi bili primjenjeni u svakodnevnom radu svih državnih organa Crne Gore, što bi doprinijelo i smanjivanju broja predstavki pred Evropskim sudom.

VIII PREPORUKE ZA PREVENTIVNO UKLANJANJE SLABOSTI UNUTAR PRAVNOG SISTEMA KOJE BI MOGLE BITI POVOD ZA NOVE PREDSTAVKE PROTIV CRNE GORE PRED EVROPSKIM SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA

Sudski postupci protiv Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava, kroz činjenična i pravna pitanja koja se razmatraju, mogu ukazati i na značajne indikatore unutar pravnog sistema Crne Gore za koje postoji potreba da se sistemski unaprijede i time preventivno uklone slabosti pravnog sistema, koje bi mogle biti povod za nove predstavke protiv Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava u budućnosti.

Prilikom izvršenja presuda i odluka Suda primjećuje se da najveći dio novčanih naknada na ime nematerijalne štete koje je Sud dodijelio odnose na povredu člana 6 Konvencije odnosno na *nerazumnu (prekomjernu) dužinu trajanja sudskih postupaka* što nameće zaključak da domaći pravosudni sistem u cjelini nije odgovorio potrebama razumnog roka za suđenje, u kom dijelu treba poraditi na podizanju standarda zaštite ovog člana Konvencije na domaćem nivou na koji način bi preduprijedili buduće podnosioce predstavki da se obraćaju po tom pitanju Evropskom sudu. Stoji kao činjenica da su domaći pravosudni organi u posljednjem periodu završili veliki broj tzv. "starih" predmeta. Medjutim to ne znači da je time završen krug obaveza domaćih organa već naprotiv kada je u pitanju ovo pravo iz člana 6 stav 1 Konvencije ono se tek otvara i po mišljenju Zastupnika koje se temelji na dobrom poznavanju sudske prakse Evropskog suda njegovo rešenje treba da se nadje pred Ustavnim sudom kroz adekvatno odlučivanje po osnovu Ustavnih žalbi čija djelotvornost od strane Suda nije upitna.

Zastupnik je i u ranijem Izvještaju istakao da se isplata novčanih naknada isplaćuje iz državnog budzeta, u kom dijelu pojedini državni organi koji su učestvovali u postupcima na nacionalnom nivou i čijim radnjama i propustima je došlo do utvrđivanja povrede konvencijskih prava, nemaju predstavu o finansijskim izdacima koji su nametnuti državi. Naime, na ovaj način oni državni organi koji su svojim djelovanjem ili propuštanjem ili nerazumnom dužinom u kojoj su vodili određene postupke, ne trpe nikakve finansijske posljedice pa se na jedan način i ne smatraju odgovornim. Ovaj trend je i dalje nastavljen. Kancelarija zastupnika, kroz dostavljanje prevedenih presuda i odluka institucijama, čiji su organi učestvovali u postupcima u kojima je od

strane Suda utvrđena povreda i kroz neposrednu komunikaciju na okruglim stolovima, seminarima, pokušava da približi i ukaže na promjene koje su neophodne da se u radu pojedinih donosilaca na domaćem nivou primijene.

Upravo zbog ove činjenice sve veći broj država ugovornica i članica Savjeta Evrope prepoznala je mogućnost da pitanje finansijske odgovornosti iskoristi kao izrazito efikasno sredstvo za podizanje stepena nivoa odgovornosti i profesionalnosti u radu državnih organa. Shodno tome su određene države uspostavile takav unutrašnji sistem u kome novčanu naknadu isplaćuje direktno onaj organ države čijim radnjama je prouzrokovana utvrđena povreda odnosno resorno ministarstvo određenog državnog organa.

Obzirom na tendenciju porasta iznosa koji su dosuđeni kao pravična naknada po osnovu presuda i odluka Suda smatram i dalje da bi bilo korisno razmotriti ovu mogućnost i uvesti model direktne finansijske odgovornosti za povrede Konvencije kod domaćih državnih organa.

U toku i ove izvještajne godine, od strane Suda komunicirani su predmeti iz oblasti upravne materije u kojima su se podnosioci predstavki žalili na povrede raznih aspekata u upravnim postupcima (nepostojanje djelotvornog sredstva kojim bi se ubrzao upravni postupak, kao i vraćanje predmeta na ponovna odlučivanja od strane viših instanci) i to kako pred organima uprave tako i u dijelu gdje je pokrenut upravni spor pred Upravnim sudom Crne Gore. Takođe u istom periodu donijete su i presude po osnovu predstavki gdje je bila pritužba na rad upravnih organa i gdje je ta povreda i utvrđena i dosuđena znatna nematerijalna odšteta iz budžeta. Rad na ovim predmetima ukazuje na slabost unutar pravnog sistema koji se odnosi na upravni postupak i rad organa javne uprave koji bi ubuduće mogao biti predmet sve većeg broja podnijetih predstavki. Sve ovo nam nameće potrebu iznalaženja i uvođenja djelotvornog pravnog sredstva-kontrolnog zahtjeva u smislu važećih standarda Evropskog suda, čija bi upotreba i efikasnost dovela do smanjenja dužine trajanja ovih postupaka na razumnu mjeru i efektivnog upravnog postupka.

U ovom dijelu Izvještaja osvrnuli bi se i na činjenicu da Kancelarija zastupnika još uvijek nema svoju *web stranicu* preko koje bi mogla upoznavati kako širu javnost tako i državne organe i institucije sa odlukama Evropskog suda za ljudska prava, mišljenjima, preporukama, deklaracijama i svim drugim potrebnim informacijama koje su od značaja za što transparentniji

rad same Kancelarije i poboljšanje većeg poštovanja ljudskih prava i sloboda. Potreba za web stranicom uslovljena je sa povećanjem sve većeg obraćanja građana Kancelariji zastupnika radi pružanja potrebnih informacija u vezi podnošenja i obezbjeđivanja obrazaca za podnošenje pojedinačnih predstavki. Naglašavam da po ovom pitanju smo jedna od rijetkih zemalja čija Kancelarija zastupnika nema urađenu web stranicu, a što je i tokom određenih sastanaka u Strazburu sugerisano za izradom iste.

IX AKTIVNOSTI ZASTUPNIKA NA AFIRMACIJI LJUDSKIH SLOBODA I PRAVA I PREVENCIJI NJIHOVOG KRŠENJA NA NACIONALNOM NIVOU

Pored osnovne nadležnosti, Kancelarija zastupnika je preduzela i niz drugih aktivnosti koje su vezane za afirmaciju ljudskih prava i sloboda i prevenciju njihovog kršenja od strane državnih organa a u smislu tumačenja Evropske konvencije.

Zastupnik Crne Gore je u organizaciji Centra za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu, Savjeta Evrope i njegove programske kancelarije Podgorica, Centra za demokratiju i ljudska prava (CEDEM), OEBS-a, Fondacije Konrad-Adenauer učestvovao na domaćem nivou u velikom broju seminara gdje je uzeo aktivno učešće, na način što je održao niz predavanja sudijama, tužiocima i savjetnicima o međunarodnim pravnim standardima u zaštiti ljudskih sloboda i prava i praksi Evropskog suda za ljudska prava. Uzeo je učešće i na seminarima gdje je vršena i edukacija mladih kadrova u pravosuđu u kom dijelu je imao predavanja u pogledu primjenljivosti Konvencije na nacionalnom nivou kao i na seminarima posvećenim predstavnicima medija na kojima je predočio praksu i stavove Suda vezano za slobodu izražavanja i slobodu medija u smislu člana 10 Konvencije, te edukaciji zaposlenih u kancelariji Ombudsmana na temu zaštita prava na privatnost iz člana 8 Konvencije prilikom donošenja MTN.

Zastupnik je u proteklom periodu sve zainteresovane građane upoznao sa sistemom zaštite ljudskih prava pred Evropskim sudom za ljudska prava, a dao je i više saopštenja, izjava i

intervjua štampanim i elektronskim medijima u vezi sa svojim radom, primjenom Konvencije na nacionalnom nivou i uticajem prakse Evropskog suda na rad domaćih organa .

Zastupnik je bio gost javnog servisa TV CG u emisijama "Akcenti" i „Justicija“ kao i u specijalnoj emisiji TV Prva povodom javnog prenošenja sudjenja u predmetu „Državni udar“.

Na samom početku kalendarske godine Zastupnik je na poziv predsjednika suda Gvida Rajmondija prisustvovala svečanoj sjednici Evropskog suda za ljudska prava (ESLJP) u Strazburu i seminaru na temu " *Zabrana protjerivanja kao princip međunarodnog prava i uloga sudstva u njegovoj implementaciji* ".

Zastupnik kao rukovodilac Kancelarije kao i sama Kancelarija postali su partner i korisnik "Horizontalnog programa za Zapadni Balkan i Tursku" pod pokroviteljstvom Savjeta Evrope i Evropske unije na koji način je ostvario plodotvornu saradnju sa ovom međunarodnom institucijom. Podsjećamo da Horizontalni program ima za cilj pružanje podrške crnogorskim vlastima u sprovođenju ključnih preporuka relevantnih tijela Savjeta Evrope značajnih za proces pridruživanja Evropskoj uniji. U trogodišnjem periodu u Crnoj Gori biće sprovedeno šest projekata u okviru Horizontalnog programa, i to u oblastima pravosuđa, suzbijanja ekonomskog kriminala, kao i sprečavanja diskriminacije i zaštite prava ranjivih grupa. Horizontalni program pomoći će lokalnim vlastima u postizanju veće usklađenosti sa evropskim standardima u tri ključne oblasti: obezbjeđivanja pravde, borbe protiv korupcije, privrednog i organizovanog kriminala, kao i u borbi protiv diskriminacije i zaštite prava ranjivih grupa. U okviru ovog programa Zastupnik je uzeo aktivno učešće kao predavač ili imao izlaganje na velikom broju skupova, obuka konferencija ili okruglih stolova:

- na Konferenciji u Bečićima pod nazivom " *Evropska konvencija o ljudskim pravima i krivični postupak* ",

- na obuci za sudije i savjetnike u Ustavnom sudu na temu " *Nacionalna primjena Evropske konvencije o ljudskim pravima* ", Hotel „Centre Ville“, Podgorica. Obuci su prisustvovali i savjetnici Kancelarije.

- na obuci u Podgorici, Kolašinu i Budvi za advokate „*O primjeni Evropske konvencije o ljudskim pravima na nacionalnom nivou: ustavna žalba i predstavka pred Evropskim sudom za ljudska prava*“. Obuci su prisustvovali i savjetnici Kancelarije.

- na obuci u Podgorici na temu “*Primjena Evropske konvencije o ljudskim pravima na nacionalnom nivou – pravo na pravično suđenje*” uz učešće sudija Evropskog suda za ljudska prava, a pored sudija i savjetnika iz Ustavnog suda, prisustovale su sudije Vrhovnog suda Crne Gore dok su ispred Kancelarije prisustvovali savjetnici.

- na konferenciji u Bijeloj na temu “*Uloga predsjednika sudova u ostvarivanju principa nezavisnog i odgovornog pravosuđa*”, a u sklopu projekta “*Odgovornost u pravosudnom sistemu*”, na kojoj je Zastupnik imala izlaganje prvog dana konferencije na temu “*Proaktivni pristup predsjednika sudova u analizi i upravljanju sudskim predmetima*”, dok je drugog dana predsjedavala konferencijom. Prisustvovali su i savjetnici.

- na okruglom stolu u Budvi na temu “*Harmonizacija sudske prakse i usaglašavanje sa praksom Evropskog suda za ljudska prava*” na kojoj je Zastupnik imala predavanje na temu “*Izvršavanje presuda Esljp: procedura i metoda rada na sastancima sa tematikom ljudskih prava Komiteta ministara – uloga nacionalnih Zastupnika pred ESLJP.*”

- Zastupnik je prisustvovala Trećem Forumu o vladavini prava za Jugoistočnu Evropu, u organizaciji AIRE centra iz Londona i Civil Rights Defenders koji je održan od 16. do 18. marta 2017.godine u Tirani. Regionalni forum je godišnja konferencija na visokom nivou, na kojoj učesnici imaju priliku da diskutuju o glavnim izazovima u nacionalnoj implementaciji odredbi Evropske konvencije o ljudskim pravima. Takodje u nastavku foruma od strane organizatora Zastupnik je bila pozvana da bude jedan od sudija na takmicenju u simulaciji suđenja pred Evropskim sudom za ljudska prava „Regional Moot Court Competition“. Zastupnik je učestvovala i u izradi publikacije *Evropska konvencija i izvršenje presuda Evropskog suda od strane nacionalnih država*, koja je distribuirana učesnicima foruma.

- Zastupnik je učestvovao u radu Konferencije “*Mišljenja Konsultativnog vijeća Evropskih sudija (CCJE)*” u organizaciji Centra za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu i Njemačke

fondacije za međunarodnu pravnu saradnju (IRZ Fondacija) gdje je održala predavanje na temu „*Mišljenje broj 12 i 16 Konsultativnog vijeća Evropskih sudija*“.

- Zastupnik je u okviru projekta PREDIM Savjeta Evrope, kao nacionalni ekspert, uzela učešće u trening programu predstavnika pravosudnih institucija na temu „*funkcionisanje ESLJP, crnogorski slučajevi i važnost sudske prakse ESLJP za kompletan set standarda iz oblasti ljudskih prava*“.

- Zastupnik je u okviru projekta PREDIM Savjeta Evrope, kao nacionalni ekspert učestvovao u radu na pripremi modula za primjenu Konvencije na nacionalnom nivou.

- Savjetnici u Kancelariji su učestvovali u radu seminara pod nazivom „*Pravo na djelotvornu istragu u okviru Evropske konvencije o ljudskim pravima i pravo na slobodu i bezbjednost u okviru čl. 5 Evropske konvencije*“, održanom u Podgorici, a u okviru projekta „*Borba protiv zlostavljanja i nekažnjivosti i unapređenje primjene prakse Evropskog suda za ljudska prava na nacionalnom nivou*“ čiji je Kancelarija korisnik.

- Zastupnik je zajedno sa savjetnicima učestvovao u radu „*Obuke o zabrani mučenja, nečovječnog i ponižavajućeg postupanja i kažnjavanja*“, u organizaciji Savjeta Evrope (Horizontal program - Fill), koja je održana u Podgorici.

- Zastupnik je učestvovao u radu obuke (kaskadna obuka - ukupno 6) sudijama i tužiocima na temu „*Pravo na suđenje u razumnom roku u smislu člana 6 Evropske konvencije o ljudskim pravima*“ i „*Borba protiv zlostavljanja i nekažnjivosti u smislu člana 3 Evropske konvencije o ljudskim pravima*“

- Zastupnik i savjetnici u Kancelariji su uzeli učešće u radu koordinacionih sastanaka i sastanaka Upravljačkog odbora Programa „Horizontalni mehanizam za Zapadni Balkan i Tursku u Crnoj Gori“ kao i na sastanku nacionalnih koordinatora Programa gdje je zastupnik imao izlaganje na temu „*Feedback from the Horizontal Facility partners*“.

- Na nivou savjetnika iz Kancelarije obezbijedjeno je učešće Kancelarije na otvaranju projekta „*Podrška EU vladavini prava II – EUROL II* koji se finansira iz sredstava IPA 2014 i sprovodi ga Ministarstvo Italije kao vodeći nosilac projekta. Projekat finansira Evropska unija, a cilj

projekta je jačanje pravosuđa i organa za sprovođenje zakona u cilju ispunjavanja kriterijuma za pristupanje Crne Gore u EU.

Kako je jedna od obaveza Kancelarije praćenje izvršenja i izvršenje presuda Evropskog suda, Zastupnik je uzeo učešće u radu Nadzornog komiteta za izvršenje presuda Evropskog suda (CMDH) gdje je zajedno sa predstavnicima stalne misije Crne Gore u Strazburu prisustvovala sastancima Nadzornog komiteta za izvršenje presuda Evropskog suda CMDH koji se kvartalno u toku godine održavaju u Savjetu Evrope u Strasburu.

- Zastupnik je u svojstvu punopravnog člana prisustvovao plenarnim sastancima Nadzornog komiteta - CDDH, sastancima podkomiteta DH-SYSC, sastancima radne grupe Nadzornog komiteta koja prati Slobodu izražavanja i pravilnu primjenu člana 10 Konvencije DH-SYSC-EXP u okviru koje radne grupe je dostavljena relevantna praksa i stavovi po pitanju slobode izražavanja koja će se naći u budućem priručniku Savjeta Evrope za pravilnu primjenu člana 10 Konvencije, dok su savjetnici iz Kancelarije učestvovali u radnim grupama Nadzornog komiteta i to: DH-SYSC I (reform); DH-SYSC –INST; DH-SYSC-REC.

- Zastupnik je prisustvovao i uzeo učešće u radu na sastancima državnih agenata (zastupnika) zemalja članica Savjeta Evrope koji su se održali u Pragu (oktobar 2017) i Strazburu (decembar 2017), kao i sastanku državnih agenata sa predsjednikom Evropskog suda i registrarom Suda (decembar 2017).

- Zastupnik je na poziv agenta Republike Poljske prisustvovala međunarodnoj konferenciji Vladinih agenata održanoj u Varšavi, na kojoj je upriličeno predstavljanje Republike Poljske pred Evropskim sudom za ljudska prava „*Preko 20 godina iskustva Poljske pred ESLJP*“.

- Zastupnik je na poziv agenta i Ministarstva pravde Republike Češke prisustvovala međunarodnoj konferenciji u Pragu: "*Zadržavanje i imigracioni pritvor djece: Kako ga riješiti sa stanovišta poštovanja ljudskih prava?*".

- Zastupnik je na poziv Vlade Kraljevine Danske i Savjeta Evrope prisustvovala međunarodnoj konferenciji na visokom nivou u Kokedalu, Danska, na temu „*Reforma Suda 2019. i posle – razmatranje i dalji koraci od Interlakenskog procesa*“.

- Zastupnik je održala niz sastanaka tokom čitave godine sa pravnicima Registra koji su angažovani na radu crnogorskih predmeta i Registrarom II sekcije u kojoj se nalaze predmeti protiv Crne Gore, a sve sa ciljem boljeg i efikasnijeg uvida u predmete koji se trenutno nalaze pred Sudom.

- Zastupnik je održala niz bilateralnih sastanaka sa drugim agentima čija je tema bila poboljšanje i kvalitet rada državnih zastupnika te razmjena iskustava na radu u predmetima pred sudom kao i primjena nove metodologije u radu evropskog suda.

- Zastupnik je održala niz sastanaka sa međunarodnim ekspertima i konsultantima angažovanih od strane međunarodnih institucija za izradu određenih analiza u primjeni standarda Konvencije na domaćem nivou, potpredsjednikom Ustavnog suda Hrvatske, predsjednikom CCJE i predsjednikom Vrhovnog suda Hrvatske, predstavnicima TAIEX misije.

- Zastupnik je održala sastanak sa sudijom Apelacionog suda Italije i zamjenikom vodje tima EUROL-a II, na kojem je predstavljen projekat Eurol II i razmijenjena su mišljenja o važnim temama, koja se odnose na efikasnost pravosuđa sa nacionalnog stanovišta i stanovišta Evropskog suda za ljudska prava. Cilj programa EUROL je podrška vladavini prava u Crnoj Gori u skladu sa standardima i najboljom praksom Evropske unije.

- Zastupnik je održala sastanak sa ekspertom Savjeta Evrope, zamjenikom predsjednika Konsultativnog vijeća Evropskih sudija (CCJE) i projekt menadžerom Savjeta Evrope, po pitanju etičkog kodeksa i njegove primjene na nosioce pravosudne funkcije i eventualne presude ESLJP u tom pogledu nakon čega je uzeo učešće na Konferenciji.

- Zastupnik je održala sastanak sa predstavnikom Ministarstva pravde i ko-agentom Kraljevine Danske u okviru njegove posjete zemljama regiona i jugoistočne Evrope.

- Zastupnik je održala sastanak sa predstavnicima ambasade Sjedinjenih Američkih Država i pravne kancelarije ambasade povodom organizovanja i preduzimanja radnji u cilju štampanja i izrade četvrte po redu publikacije Kancelarije zastupnika, koju će finansirati Američka ambasada. Publikacija će sadržati odabranu sudsku praksu Evropskog suda za ljudska prava i njeno štampanje se očekuje u sledećoj godini.

Zastupnik je u izvještajnom periodu ostvarila kvalitetnu saradnju sa Ustavnim sudom Crne Gore radi unapređenja kapaciteta ovog suda u primjeni pravnih standarda Evropskog suda za ljudska prava u postupcima po ustavnoj žalbi, imajući u vidu novi zakon o Ustavnom sudu i

činjenicu da je Evropski sud zauzeo stav da se ustavna žalba ima smatrati djelotvornim pravnim lijekom počev od 20.marta 2015.godine u kom smislu je imala sastanke sa predsjednikom Ustavnog suda i sudijama, te zajedno sa njima bila član crnogorske delegacije prilikom studijske posjete Ustavnom Savjetu Francuske, Savjetu Evrope i Evropskom sudu, a u okviru projekta *”Borba protiv zlostavljanja i nekažnjivosti i unapređenje primjene sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava na nacionalnom nivou (FILL)”*.

Zastupnik je u izvještajnom periodu ostvarila kvalitetnu saradnju sa Vrhovnim sudom Crne Gore, posebno u dijelu edukacije i unapređenja sudske prakse u Crnoj Gori, sa ciljem da sudska praksa bude kompatibilna sa praksom Evropskog suda za ljudska prava. S tim u vezi Zastupnik je koordinirala dva okrugla stola koja su organizovana u okviru projekata između AIRE centra, koji je preko 10 godina prisutan u Crnoj Gori u projektima koji se odnose na zaštitu i unapređenje ljudskih prava i sloboda i Vrhovnog suda Crne Gore. Teme na okruglim stolovima u kojima je i Zastupnik uzeo učešće su bile: *„Pravo na slobodu i sigurnost ličnosti iz čl.5 Konvencije“* i *„Pravo na djelotvornu istragu u okviru Evropske konvencije o ljudskim pravima“* na kojima su učestvovala crnogorske sudije i međunarodni eksperti, sudije Evropskog suda i pravници iz Registra Evropskog suda za ljudska prava. Osim ovih okruglih stolova Zastupnik je uzeo učešće u radu seminara *„Naknada za neosnovani pritvor i zabrana retroaktivne primjene krivičnog prava“*. Na skupovima su sudije Vrhovnog suda imale priliku da diskutuju sa ekspertima AIRE centra o aktuelnim problemima iz prakse, a sve u cilju implementacije evropskih standarda i usklađivanju prakse sa praksom Evropskog suda za ljudska prava. Ovaj projekat u koji je Kancelarija zastupnika uključena predstavlja jedan nov pristup radu gdje sudije Vrhovnog suda predlažu agendu na osnovu svog radnog iskustva i problema u radu sa kojim se susrijeću i rezultati ovih rasprava i njihovi zaključci direktno utiču na domaću sudsku praksu.

Takođe, u cilju izvršenja presude *Mugoša protiv Crne Gore* Zastupnik je uputio predloge Vrhovnom sudu Crne Gore za zauzimanje i donošenje određenih načelnih pravnih stavova koji su donijeti u januaru 2017. godine dok su tokom izvještajne godine preduzete i aktivnosti u cilju sprečavanja povećanja broja WECL predmeta. U tom smislu ostvarena je pismena i usmena komunikacija sa Vrhovnim sudom Crne Gore u cilju preduzimanja mjera zaštite prava na suđenje u razumnom roku, a sve kako bi se slični slučajevi spriječili u budućnosti. Kao rezultat

ove komunikacije uslijedili su sjednice predsjednika sudova sa posebnim osvrtom na efikasnost i pravovremenost postupanja sudija.

Nastavljen je rad na Databazi sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava na nacionalnim jezicima država regiona, koja predstavlja regionalnu bazu podataka o praksi Evropskog suda za države Crnu Goru, Srbiju, Bosnu i Hercegovinu, Hrvatsku, koji projekat se sprovodi u partnerstvu sa AIRE centrom iz Londona. Cilj projekta je unapređenje kapaciteta za primjenu prakse Evropskog suda za ljudska prava pred nacionalnim sudovima u zemljama zapadnog Balkana, razvijanjem elektronskog portala (*One stop shop*) svih presuda Evropskog suda za ljudska prava, na lokalnim jezicima, sažetaka o činjeničnim i pravnim pitanjima slučajeva pred Evropskim sudom za ljudska prava, relevantne prakse nacionalnih sudova, kao i ekspertskih komentara prakse, kako Evropskog suda za ljudska prava, tako i nacionalnih sudova.

Nacionalni pravni sistem u Crnoj Gori ne baštini tradiciju pravnih precedenata, kao neposrednog izvora prava, zbog čega su sudijama u Crnoj Gori potrebna specijalistička znanja u ovoj oblasti, što će izvjesno predstavljati izazov i u narednoj fazi evro-integracije Crne Gore. Izazov je tim veći, usljed činjenice da relativno mali broj sudija i tužilaca u Crnoj Gori ima aktivno znanje engleskog ili francuskog jezika na kojem se donose presude Evropskog suda za ljudska prava. Stoga se uvođenje baze podataka o praksi Evropskog suda za ljudska prava na regionalnim jezicima čini veoma relevantnim segmentom za prevazilaženje ovog problema.

Zastupniku je pružena u izvještajnom periodu potrebna tehnička pomoć i podrška od strane Generalnog sekretarijata Vlade sa čijim službama je ostvarena korektna saradnja.

Zastupnik Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava predlaže da Vlada Crne Gore razmotri Izvještaj i donese sljedeće:

Z A K L J U Č K E

1. Usvaja se Izvještaj Zastupnika Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava za 2017. godinu.

2. Zadužuje se Ministarstvo finansija da, u saradnji sa Ministarstvom pravde i Ministarstvom javne uprave razmotri mogućnost uvođenja u pravni sistem modela finansijske odgovornosti organa državne uprave i državnih organa čiji je rad prouzrokovao povredu Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, na način što bi se iznosi sredstava dosuđeni presudama Suda, isplaćivali sa pozicija ministarstva, suda ili organa lokalne uprave zbog čijeg je rada utvrđena povreda konvencijskog prava.

3. Zadužuje se Ministarstvo javne uprave – Uprava za kadrove da realizuje poseban program edukacije o standardima Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, za sve zaposlene koji obavljaju poslove visokog rukovodnog kadra u organima državne uprave, čije odluke mogu biti predmet sudskog postupka pred Upravnim sudom Crne Gore, kako bi se preduprijedilo kršenje prava na „suđenje u razumnom roku“ u upravnom postupku i time postigao krajnji cilj, sticanje osnovnih znanja i vještina koje su potrebne državnim službenicima za vođenje i odlučivanje u upravnim postupcima.

4. Preporučuje se Centru za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu da, cijeneći do sada postignute rezultate na unaprjeđenju efektivne primjene standarda iz sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava na nacionalnom nivou, nastavi sa edukacijom sudija i tužilaca o „katalogu konvencijskih prava“ u funkciji njihovog profesionalnog osposobljavanja za jasnu i pravilnu primjenu konvencijskog prava.

5. Preporučuje se Sudskom savjetu da nastavi sa unaprjeđenjem modela za što brže rješavanje „starih“ predmeta“ koji se nalaze u radu sudova kako bi se, tim povodom, smanjio broj podnijetih novih predstavlki i broj WECL predmeta i da, u kontinuitetu radi na podizanju nivoa posvećenosti i odgovornosti sudija o značaju rješavanja sudskih postupaka u razumnom roku i upoznavanju s praksom Evropskog suda u vezi sa WECL predmetima.

6. Zadužuje se Ministarstvo finansija da predloži izmjene Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru, kako bi se poslovi samostalnog savjetnika I u Kancelariji Zastupnika Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava, vrednovali koeficijentom koji je adekvatan propisanim uslovima za njihovo obavljanje, složenosti poslova i nivou potrebne odgovornosti za njihovo obavljanje, odnosno u nivou ustavnosudskih savjetnika.

7. Zadužuje se Generalni sekretarijat Vlade da, u saradnji sa Zastupnikom obezbijedi izradu veb stranice Zastupnika, što će doprinijeti većoj transparentnosti rada Kancelarije i upoznavanju šire javnosti sa odlukama, mišljenjima i preporukama Evropskog suda za ljudska prava.

**Zastupnik Crne Gore pred
Evropskim sudom za ljudska prava
Valentina Pavličić,s.r.**